

vergadering **C179 – OND19**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 22 maart 2012

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over eerdergerelateerd geweld in ons land, de aanpak hiervan binnen het Nationaal Actieplan ter Bestrijding van Partnergeweld en de betrokkenheid van de Vlaamse Gemeenschap bij het vernieuwde actieplan - 96 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over genderquota voor studentenraden - 1311 (2011-2012)	8
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beleidsvoorstellen van de ministers Lieten en Smet voor de verhoging van het aantal vrouwelijke professoren aan de universiteiten - 1353 (2011-2012)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan leerkrachten - 1383 (2011-2012)	16
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over overgangsmaatregelen voor REG-dossiers - 1414 (2011-2012)	22
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpak van de sanering van bodemverontreiniging van schoolterreinen - 1441 (2011-2012)	25
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de mogelijke stopzetting van de publiek-private samenwerking inzake scholenbouw - 1287 (2011-2012)	27

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Interpellatie van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over eerdergerelateerd geweld in ons land, de aanpak hiervan binnen het Nationaal Actieplan ter Bestrijding van Partnergeweld en de betrokkenheid van de Vlaamse Gemeenschap bij het vernieuwde actieplan

- 96 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, veertien dagen geleden heb ik al eens gemeld dat ik het spijtig vond dat deze interpellatie niet op 8 maart op de agenda stond. Ieder jaar stel ik een soortgelijke vraag rond 8 maart, de Internationale Vrouwendag. Ik heb jaren achtereenvolgende vragen gesteld over genitale verminking en ik ben verheugd te moeten vaststellen dat de meerderheidsfracties in de commissie Welzijn een voorstel van resolutie hebben ingediend over het bestrijden van genitale verminking. Ik steek graag de pluim op mijn hoed, maar u mag er ook een op uw hoed steken, collega's.

Dit jaar heb ik een ander onderwerp, in de hoop dat daarover misschien ook een voorstel van resolutie van de meerderheid zal komen, want dat van ons wordt toch weggestemd. 8 maart is dus de Internationale Vrouwendag en het thema van dit jaar was 'vrouwenrechten zijn mensenrechten'. Zoals steeds wordt er in de westerse wereld door de vrouwenbewegingen vooral nadruk gelegd op de ongelijke verloning, het glazen plafond, de ongelijke vertegenwoordiging in allerlei raden, het opleggen van quota, enzovoort. Deze week was er opnieuw een actie in verband met de loonkloof.

Dat zijn natuurlijk allemaal behartenswaardige onderwerpen, dat zult u me niet horen tegenspreken, maar een van de belangrijkste mensenrechten is het recht op fysieke en psychische integriteit. Voor het eerst werd in ons land door onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent een groot onderzoek uitgevoerd naar eerdergerelateerd geweld in ons land. Volgens de onderzoekers is eerdergerelateerd geweld, en meer specifiek eremoord, een fenomeen dat relatief wijdverspreid is in ons land. Het gaat om psychisch en fysiek geweld om te voorkomen dat een lid van de familie 'een misstap' doet die de familie-eer kan schaden en geweld om de geschonden eer te zuiveren. In bepaalde subculturen dreigt voor wie zich te vrijpostig gedraagt, niet de juiste kledij draagt of wil scheiden, een constante controle, opsluiting, verstoting, een gedwongen huwelijk en fysiek geweld.

Volgens de onderzoekers staat ons land nog nergens met zijn beleid rond eerdergerelateerd geweld. Hulpverleners hebben erg weinig of geen kennis van het fenomeen, waardoor ze niet op gepaste wijze optreden. Ze stellen dat er dringend werk moet worden gemaakt van een gepaste opleiding bij politie, hulpverlening, gezondheidszorg, magistratuur en onderwijs. Zo is het beroepsgeheim bij CLB-medewerkers (centrum voor leerlingenbegeleiding) die geen informatie willen doorgeven, een grote hinderpaal. Nochtans is samenwerking tussen de verschillende actoren noodzakelijk.

Hoewel al jaren aan de alarmbel wordt getrokken, onder andere in aanbevelingen van de Nationale Vrouwenraad in 2008, is er tot op heden niets gebeurd. Federaal minister van Gelijke Kansen Joëlle Milquet heeft nu eindelijk beloofd er een prioriteit van te maken en wil tegen eind dit jaar een strategisch actieplan op tafel leggen. Het is spijtig dat mevrouw Pehlivian er niet is, want zij was voorzitter van de adviescommissie Gelijke Kansen in de Senaat – ik meen dat ze dat nog was in 2008, maar ze was het zeker voor die tijd. Ze moet zeker weten dat hierover binnen de Senaat verschillende keren gesproken is, maar dat van de aanbevelingen van de Nationale Vrouwenraad ook in de Senaat weinig is terechtgekomen.

Vorig jaar stelde ik op 22 februari 2011 in de commissie een gelijkaardige vraag, namelijk over het onderdeel sensibilisering en preventie binnen het Nationaal Actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld, waar het eerdergerelateerd

geweld onder valt. Ik heb toen aangekaart dat hoewel sensibilisering en preventie binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Regering vallen, de Vlaamse Regering helemaal niet betrokken was bij het opstellen en het uitvoeren van het Nationaal Actieplan, dit in tegenstelling tot de Franse Gemeenschap.

U antwoordde toen, minister, dat dit valt onder de bevoegdheid van Welzijn, maar minister Vandeuren had mij later op de dag al geantwoord dat er ter voorbereiding van het Nationaal Actieplan tegen Partnergeweld 2010-2014 enkel overleg was geweest met de administratie Onderwijs en Gelijke Kansen in Vlaanderen. Mijn interpellatie is niet alleen een opvolgingsvraag, ik houd deze interpellatie ook omdat de federale minister van Gelijke Kansen, mevrouw Milquet – de dame die zo graag met u praat en antwoorden geeft op uw brieven – een nieuw nationaal veiligheidsplan heeft aangekondigd. Toen ik vorig jaar mijn vraag stelde over het Nationaal Actieplan, bleek dat de inbreng van Vlaanderen heel klein was, om niet te zeggen onbestaande. Om niet achter de feiten aan te hollen, stel ik nu deze vraag omdat er een nieuw nationaal veiligheidsplan wordt opgesteld en ik heel graag zou hebben dat de gemeenschappen deze keer wel betrokken worden. De federale minister verwijst onder meer naar intrafamiliaal geweld in haar plan.

U stelde vorig jaar ook: “dat begin 2009 zowel de onderwijsadministratie als vertegenwoordigers van het CLB-werkveld deelnamen aan een vergadering op initiatief van de Universiteit Gent met als doel het opzetten van een netwerk voor Vlaanderen en het opstellen van een protocol ter preventie van genitale verminking. Helaas is na het eerste gesprek geen nieuw initiatief meer genomen. Naar aanleiding van uw vraag heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om na te gaan of dit overleg al dan niet een vervolg zal krijgen, al was het maar om de aanbeveling van de Nederlandstalige Vrouwenraad van 2008 over het sensibiliseren van schoolartsen na te komen.”

Vanuit de Vlaamse bevoegdheid voor het gelijkekansenbeleid blijken geen initiatieven te zijn genomen. De onderzoekers benadrukken nochtans sterk het belang van consultatie, overleg en de medewerking van personen uit diverse minderheidsgroepen.

Net als vorig jaar heb ik deze vraag ook aan minister Vandeuren gesteld. Hij is immers bevoegd voor het welzijnsbeleid. Vorig jaar heeft hij me geantwoord dat dit vooral een zaak van de minister van Onderwijs is. De minister van Onderwijs heeft toen echter verklaard dat het vooral een zaak van de minister van Welzijn is.

De heer Dehaene vond mijn vragen geen interpellatie of vraag om uitleg waard. Hij stelde voor er een schriftelijke vraag van te maken. Zo ver reikt de betrokkenheid van CD&V bij deze problematiek.

Minister, bent u op de hoogte van het onderzoeksrapport over eengerelateerd geweld in ons land dat in opdracht van het Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen en de Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken is geschreven?

Zult u, voor zover ze in uw bevoegdheden passen, de aanbevelingen in dit rapport ter harte nemen? Het gaat dan onder meer om een gepaste opleiding over dit onderwerp in het onderwijs en om overleg met personen uit diverse minderheidsgroepen. Welke specifieke maatregelen zult u binnen uw eigen bevoegdheden nemen?

Hoe bent u de aanbevelingen van de Nederlandstalige Vrouwenraad van 2008 over de sensibilisering van schoolartsen nagekomen? U hebt dat vorig jaar in uw antwoord beloofd.

Is de administratie nagegaan of er een vervolg op het eerste overleg volgt? Wat zijn de resultaten?

Er is tegen het einde van dit jaar een nieuw federaal strategisch actieplan aangekondigd. Het eengerelateerd geweld zal prioritair worden behandeld. Is uw administratie betrokken bij het opstellen van dit actieplan? Zal dit actieplan het Nationaal Actieplan ter bestrijding van Partnergeweld vervangen, meer bepaald met betrekking tot het intrafamiliaal geweld? Zal de

Vlaamse Regering ditmaal actief participeren in de opstelling en de uitwerking van de doelstellingen van het strategisch actieplan?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het onderzoeksrapport van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en de Universiteit Gent (UGent), gecoördineerd door professor Coene, is me bekend. De federale overheid heeft met betrekking tot dit onderzoek het initiatief genomen. Dit past in de uitwerking van een actie van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van Partnergeweld.

De problematiek van het eengerelateerd geweld heeft op meerdere aspecten betrekking. Hier zijn verschillende beleidsniveaus en -domeinen bij betrokken. In de eerste plaats gaat het evenwel om een bevoegdheid van de federale overheid. Daar situeren zich immers de meeste aanknopingspunten met de andere bevoegdheden, waaronder het justitiebeleid.

Mijn diensten hebben kennisgenomen van de resultaten en de aanbevelingen. Heel wat aanbevelingen wijzen op het belang van een goede samenwerking tussen de actoren op de verschillende beleidsniveaus. In het rapport wordt dit de opbouw van een ketensamenwerking genoemd. Die samenwerking moet leiden tot een gezamenlijke bijdrage aan de bestrijding van dit probleem door middel van de zogenaamde 'drie B's'. Dit staat voor bewustmaking, bescherming en bestraffing. *(Opmerkingen)*

Elke onderwijsinstelling krijgt van de Vlaamse overheid een nascholingsbudget. De instelling kan hiermee volgens de eigen behoeften en noden nascholing inkopen bij een nascholingsorganisatie van eigen keuze. Naast deze vraaggestuurde nascholing voorziet de Vlaamse overheid ook in middelen voor aanbodgestuurde nascholing. Dit onderdeel heeft echter veel minder gewicht.

Tot slot stellen de middelen die aan de pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende onderwijskoepels zijn toegekend, die pedagogische begeleidingsdiensten in staat de instellingen die ze begeleiden nascholing aan te bieden. Daarnaast hebben ze de meer algemene taak de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden te ondersteunen en een schoolbeleid met betrekking tot diverse thema's op punt te stellen. Dit betekent dat de pedagogische begeleidingsdiensten zeker partners bij uitstek vormen om het belang van de interculturele competenties bij leerkrachten in de verf te zetten en, indien nodig, om de leerkrachten naar een geschikte nascholing te leiden. Dit kan een vorming zijn die op de ontwikkeling van een expertise met betrekking tot deze specifieke thematiek is gericht. Ik zal dit thema onder de aandacht brengen van de pedagogische begeleidingsdiensten, zodat zij op hun beurt de leerkrachten en de scholen hierop kunnen attenderen en stimuleren om deel te nemen aan professionaliseringsactiviteiten met betrekking tot dit thema.

Wat de initiële lerarenopleiding betreft, kan dit thema perfect worden opgenomen in het leren omgaan met diversiteit en interculturaliteit. Dit vormt al een onderdeel van de basiscompetenties. De Vlaamse lerarenopleidingen kunnen echter vrij beslissen hoeveel aandacht ze hieraan besteden en hoe ze dit specifiek invullen.

De onderzoekers vragen aandacht voor bepaalde doelgroepen die een extra risico lopen. Mijn administratie is vertegenwoordigd in de Vlaamse werkgroep Midden- en Oost-Europese (Roma)migranten, die een Vlaams actieplan voor deze doelgroep heeft opgesteld. Ook andere Vlaamse beleidsdomeinen, zoals het beleidsdomein Inburgering, zijn in deze werkgroep vertegenwoordigd.

Er zijn vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en het beleidsdomein Inburgering al acties ondernomen om Roma-leerlingen langer op school te houden. Daar hebben we het trouwens in een ander verband al eerder over gehad.

Het eengerelateerd geweld beperkt zich niet tot Roma-meisjes en -vrouwen. Eventuele preventiecampagnes moeten zich dan ook tot een breder publiek dan enkel de Roma richten. Ik ben vragende partij om bij de opzet hiervan te worden betrokken. Om de impact te kunnen maximaliseren, moet dit gebeuren in samenwerking met de andere relevante beleidsdomeinen.

Tot slot wil ik op een paar algemenere initiatieven voor het onderwijs wijzen. Zo heeft de redactie van Klasse al uitgebreid aandacht geschonken aan de overkoepelende problematiek van het intrafamiliaal geweld. Op 13 maart 2012 is de bekendmakingscampagne voor het nieuwe meldpunt van start gegaan. Er zijn televisiespotjes gemaakt en er komt een affiche-campagne die alle scholen en centra voor leerlingenbegeleiding op de hoogte moet stellen.

Specifiek binnen het Vlaamse gelijkheidsbeleid is vooral Ella, het kenniscentrum gender en etniciteit, actief met dit thema bezig. Ella heeft de intentie specifieke initiatieven met betrekking tot het intrafamiliaal geweld in etnische minderheidsgroepen te nemen en zal binnen dat thema ook het eerdergerelateerd geweld onder de loep nemen. Het is de bedoeling dit thema met het oog op preventie en sensibilisering bespreekbaar te maken. Daarvoor zullen tevens aangepaste methodieken worden ontwikkeld.

Het jaarplan van Ella stelt dat dit jaar een terreinverkenning en een doorgedreven omgevingsanalyse zal plaatsvinden. De resultaten en de aanbevelingen van het geciteerd onderzoek zullen hierin uiteraard aan bod komen. Die voorbereidende acties moeten in 2013 in een visietekst en in een specifieke methodiek uitmonden. In het najaar van 2012 zal Ella hierover een studienamiddag met mogelijke partnerorganisaties organiseren.

De aanbeveling van de Vrouwenraad gaat over de problematiek van de vrouwelijke genitale verminking, niet zozeer over eerdergerelateerd geweld. De raad bepleitte dat alle activiteiten in België op nationaal vlak gecoördineerd zouden worden. Met dat doel werd het Nationaal Actieplan Partnergeweld vanaf 2010 terecht verruimd tot het Nationaal Actieplan ter Bestrijding van Partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld. Ik heb daartoe bijgedragen. Daarnaast wees de Vrouwenraad op de noodzaak om een protocol te ontwikkelen ter bescherming van meisjes die tot de risicogroep behoren, dat duidelijke richtlijnen zou overeenkomen voor professionals zoals schoolartsen, politie en vertrouwensartsen over doorverwijzing, deontologie en mogelijke hulp.

Het overleg waartoe het International Centre for Reproductive Health (ICRH) vorig jaar het initiatief nam, wilde net met het oog op een gedegen aanpak van vrouwelijke genitale verminking verschillende betrokkenen samenbrengen: de centra algemeen welzijnswerk (CAW), de CLB's, Kind en Gezin, gynaecologen, de Vertrouwenscentra Kindermishandeling enzovoort. Dat opgestarte overleg krijgt op 30 maart een vervolg met een uitwisselingsseminarie met enkele experts uit Nederland. Het ICRH organiseert de dag in samenwerking met de vzw Intact en de administratie Gelijke Kansen.

Op dat seminarie worden een aantal werkinstrumenten voorgesteld en de Nederlandse ketenaanpak toegelicht. Nederland is daar goed in, men laat alle diensten samenwerken en doet dat ook voor de aanpak van eerdergerelateerd geweld en intrafamiliaal geweld. Bij een dergelijke aanpak probeert men de diverse sectoren zo efficiënt mogelijk te laten samenwerken. Het kenniscentrum Inflecto, dat op verschillende plaatsen in Nederland de organisatie van samenwerkingsverbanden rond eerdergerelateerd geweld en intrafamiliaal geweld bewerkstelligt, werkt momenteel trouwens in Antwerpen aan een dergelijke aanpak rond intrafamiliaal geweld in een pilootproject. Het seminarie wil met Vlaamse experts nagaan of en hoe dergelijke instrumenten in Vlaanderen kunnen worden geïmplementeerd.

Op de directiedag voor CLB's van 20 oktober 2011 heeft Christine Flamand van de vzw Intact een toelichting gegeven over vrouwelijke genitale verminking. In haar uiteenzetting heeft ze gepleit voor meer waakzaamheid bij de CLB's voor signalen die in de richting van genitale verminking kunnen wijzen.

Het onderzoek naar eerdergerelateerd geweld zal het voorwerp vormen van een grootschalig colloquium dat het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in december zal organiseren in samenwerking met alle relevante overheidsniveaus – dus ook met ons –, met het middenveld, terreindeskundigen, slachtoffercentra, politie, justitie et cetera. Tijdens dit colloquium zullen de beleidsaanbevelingen uit het onderzoek binnen de verschillende

werkgroepen worden besproken. Die werkzaamheden zullen vervolgens uitmonden in een ontwerp van Belgisch strategisch plan ter zake. Dat wordt dan voorgelegd aan de interdepartementale werkgroep. Het actieplan zal een onderdeel uitmaken van het geüpdatete Nationaal Actieplan ter Bestrijding van Partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld. Er worden wel degelijk acties ondernomen, mevrouw Van Steenberge.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik ben heel blij met uw antwoord. Er zit zelden zo'n schot in een zaak. Er wordt in het laatste jaar meer ondernomen dan in de afgelopen tien jaar. Daarvoor stond het echt stil.

Ik mis één punt, een belangrijk punt. Wij moeten ons beperken tot sensibilisering. U hebt geantwoord vanuit uw bevoegdheden Gelijke Kansen en Onderwijs. Voor mij gaat het hier vooral om gelijke kansen. De sensibilisering slaat op de CLB's, onderwijs en mensen van bij ons. Ik hoor zeer weinig over sensibilisering van de minderheidsgroepen zelf. Het eergerelateerd geweld en de genitale verminking wordt in bepaalde culturen nog altijd uitgevoerd. Het eergerelateerd geweld is veel ruimer dan de genitale verminking. Het gaat over meisjes die niet naar buiten mogen. Het Minderhedenforum heeft een rapport gepubliceerd over het aantal vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst op de arbeidsmarkt. Dat aantal is zeer laag. 80 procent van hen blijft thuis. Dat is geen eergerelateerd geweld, maar het gaat me om die cultuur die vrouwen verbiedt om buiten te komen. Het gaat me om de macht die die mannen hebben over hun vrouwen.

Daarom vond ik het pertinent om die vraag op 8 maart, Internationale Vrouwendag, te stellen. Volgens mij is het nog veel schrijnender. Ik verdien ook graag even veel als mijn mannelijke collega's, maar dit is erger. Het niet naar buiten mogen komen om te werken, slaag krijgen als het de mannen niet aanstaat enzovoort, dat is erger. Ik vind dat u de minderheden als minister van Gelijke Kansen ook moet aanporren om daarover te spreken, eerst de vrouwen, maar ook de mannen. Ik heb daar al eens vragen over gesteld naar aanleiding van de beleidsbrief Gelijke Kansen. Het moet niet alleen gaan over die vrouwen, we moeten ook die mannen meekrijgen. Daar hoor ik zeer weinig over in uw antwoord.

Ik vind het jammer dat het niet kan worden gesteld in de commissie Welzijn. Met die bevoegdheid hebt u niets te maken. U bent wel de coördinerende minister voor Gelijke Kansen, maar omtrent partnergeweld moeten we minister Vandeuren aanspreken. Ik zal dit blijven opvolgen.

Hebt u meer informatie over het pilootproject in Antwerpen?

Minister Pascal Smet: Dat project is van start gegaan. Ik heb daar momenteel niet zoveel informatie over, maar ik kan u die laten bezorgen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: U verwijst naar de Nederlandse expertise. Ik veronderstel dat het project in Antwerpen daarop gebaseerd is?

Minister Pascal Smet: Misschien kunt u het best wachten tot na het seminarie op 30 maart daarover.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Oké. Ik zal dit opvolgen.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

– *Mevrouw Kathleen Helsen, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over genderquota voor studentenraden
- 1311 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, collega's, mijn twee vragen om uitleg gaan over de universiteit en ze zijn gerelateerd aan de problematiek van de gelijke kansen. De eerste vraag gaat over de organisatie van de studentenraden, en de tweede over het aantal vrouwelijke professoren.

Minister, de Leuvense Overkoepelende KringOrganisatie (LOKO) ziet de genderquota voor studentenraden niet zitten. U wilt die invoeren in het nieuwe decreet dat u voorbereidt voor studentenvoorzieningen in het kader van de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. U bereidt dat voor en ik heb begrepen dat het al in een ver stadium zit, dat het al bij de Raad van State zit voor advies.

Ook vicerector studentenbeleid Tine Baelmans is geen voorstander. Dat staat te lezen in het Leuvense studentenblad Veto. U wilt in de studentenraden maximaal twee derde leden van hetzelfde geslacht. Volgens LOKO-voorzitter Bram Smits zijn er bij de samenstelling van de raden echter veel belangrijkere evenwichten te bewaren en is geslacht daarin geen prioriteit. Hij vervolgt zijn klacht: "We zullen nu al studenten uit de verschillende campussen moeten zoeken. Als we dan specifiek in bijvoorbeeld Oostende een vrouwelijke ingenieursstudent moeten zoeken, wordt dat helemaal onmogelijk. We krijgen de mandaten nu al niet ingevuld."

Het gaat dus over de academische hogeschoolopleidingen die worden geïntegreerd in de universiteit. Dat is geen compacte campus, het zijn verspreide campussen, en dat maakt het probleem nog erger.

Vicerector Baelmans wijst erop dat de genderquota eenzijdig en zonder overleg werden ingevoerd. "Ik ben voor een goede verdeling van gender, maar ik vind het spijtig dat de studentenparticipatie daar de dupe van moet worden. Het wordt nu al een hele puzzel met de integratie, dus is het niet het moment om daar nu nog genderquota aan toe te voegen. Het is belangrijk dat we vertegenwoordigers uit de verschillende associatiepartners hebben. Als we daarbij nog genderquota moeten respecteren wordt dat moeilijk."

Minister, hebt u de genderquota ingevoerd zonder voorafgaand overleg met de studentenraden, en zo ja, waarom is er geen overleg geweest? Overleg is altijd interessant omdat er bijkomende gegevens kunnen opduiken. Of en in welke mate zult u alsnog rekening houden met de bezwaren en argumenten tegen de genderquota van zowel LOKO als de vicerector, gelet op het feit dat beiden niet verdacht kunnen worden van reactionaire standpunten hieromtrent? Dat laatste mag u wel beamen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb geen genderquota ingevoerd voor studentenraden, dat is ook mijn bedoeling niet en ik heb die bedoeling ook nooit gehad. Ik heb wel in het ontwerp van decreet op de studentenvoorzieningen in Vlaanderen, dat eerstdaags ter definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd, ingeschreven dat maximum twee derden van de leden van de stuvoraad (raad voor studentenvoorzieningen) van hetzelfde geslacht mogen zijn.

Dit principe komt niet uit de lucht vallen, maar is overgenomen uit artikel 3 van het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid. Het principe is bovendien overgenomen in het VLIR-Actieplan Gender Hoger Onderwijs (Vlaamse Inter-universitaire Raad) dat op 25 januari 2012 door de VLIR werd goedgekeurd. Als operationele maatregel is daar expliciet onder punt 3.2.1.1. opgenomen: "Algemeen beleid. Het nastreven

van een evenwicht tussen stemgerechtigde mannen en vrouwen in raden en commissies, inclusief aanstellings- en bevorderingscommissies. Ten hoogste twee derden van de leden van raden en commissies is van hetzelfde geslacht”.

De stuvoraad is een adviesraad van een instellingsbestuur. Het tweederdeprincipe inschrijven voor de stuvoraad ligt dus helemaal in de lijn van wat de VLIR nastreeft. De stuvoraad zal paritair samengesteld zijn. De helft van de leden zal verkozen zijn door en onder de studenten, de andere helft zal aangewezen worden door het instellingsbestuur. Het tweederdeprincipe geldt voor de hele stuvoraad en dus niet enkel voor de studentendelegatie binnen die stuvoraad. Als er geen enkele vrouw bij die studentendelegatie is, zou ik me ernstige vragen stellen over de representativiteit. Maar dat is iets anders. Het tweederdeprincipe geldt dus voor de hele stuvoraad, en niet enkel voor de studentendelegatie binnen de stuvoraad.

Ondertussen heeft mijn kabinetsmedewerker overleg gehad met LOKO. We hebben de maatregel toegelicht en geduid, en ik denk dat het misverstand is uitgeklaard.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, u spreekt over een misverstand. Waar zit dat misverstand?

Minister Pascal Smet: We dachten dat het over studentenraden ging, en dat was niet de bedoeling. Soms is het interessanter zich eerst te informeren alvorens opinies te uiten. Dat geldt voor iedereen in de samenleving.

De heer Boudewijn Bouckaert: Als het betrokken actieveld ongerust is en als een autoriteit als de vicerector dat opwerpt, is het normaal dat dat in het parlement ter sprake wordt gebracht.

Minister Pascal Smet: Voor alle duidelijkheid, mijnheer Bouckaert: die opmerking slaat niet op u. Ze slaat op degenen die de initiële opmerking hebben gemaakt. U doet uw parlementaire werk, wat ik ten zeerste waardeer en niet meer dan normaal vind.

De heer Boudewijn Bouckaert: De stuvoraad functioneert per instelling. Dat wil zeggen dat er een stuvoraad zal zijn per plaatselijke campus. Is er dan één stuvoraad voor de KU Leuven?

Minister Pascal Smet: Dat zal duidelijk worden als we het decreet voorleggen en bespreken.

De heer Boudewijn Bouckaert: Laat me zeggen dat ik geen voorstander ben van quota. Ik vind dat niet de juiste methode om naar een meer evenwichtige participatie tussen de genders te streven, wat op zichzelf een goed streven is. Aansporen vind ik een veel betere methode. Als je het dan toch oplegt, moet je ook de mogelijkheid durven te openen voor goed gemotiveerde uitzonderingen, zodat men daarvan kan afwijken. Er zijn dus veel tussenposities tussen het voorstander zijn van de status-quo en het opleggen van genderquota.

Als het dan alleen maar over een centrale raad zou gaan, waar niet te veel betrokkenen mee gemoeid zijn, zijn die genderquota uiteindelijk nog gemakkelijk te realiseren, omdat men uit een brede pool van betrokkenen kan rekruteren. Als de stuvoraad echter betrekking heeft op een kleine instelling, wordt het totaal onmogelijk en moet men dikwijls met – excuseer voor het woord – bloempotten gaan werken, wat ook niet goed is voor de evenwichtige verdeling van de geslachten in een adviesorgaan. Dat leidt ertoe dat men truken gaat toepassen om die quota in te vullen.

Minister, kunt u mij zeggen waarop die stuvoraden betrekking hebben? Hebben ze betrekking op een campus of op de hele instelling? Dat maakt een wereld van verschil.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Als ik de teneur van de vraag hoor en de woordenwisseling tussen de minister en de heer Bouckaert beluister, wil ik het daar toch niet bij laten. De heer Bram Smits durft hierover het volgende te zeggen: “Er zijn veel belangrijker evenwichten

die we moeten bewaren, geslacht is daarin geen prioriteit.” Dat vind ik het andere uiterste. Ik kan me voorstellen dat het voor bepaalde opleidingen en campussen moeilijk kan zijn om vrouwen te vinden. Misschien zijn quota in dezen een te verregaande maatregel, hoewel ik doorgaans wel voorstander ben van quota om een aantal zaken te doen bewegen.

Je ziet nu dat in veel richtingen, en in het hoger onderwijs in het algemeen, vrouwen minstens de helft van de studentenpopulatie uitmaken, en vaak zelfs in de meerderheid beginnen te zijn. Dan moet het ook mogelijk zijn om afgevaardigden te vinden van het vrouwelijke geslacht en moeten daar inspanningen voor gedaan worden. Ik weet ook dat er veel tussenposities mogelijk zijn, maar als we de woorden van de voorzitter van LOKO lezen, is dat niet geruststellend.

We kunnen toch wat incentives geven en aandringen, misschien niet door middel van quota, al is twee derde van verschillend geslacht nog vrij mild als quotum. Ik hoop toch dat erop zal worden gelet en dat men dat soort taal niet zomaar laat passeren. Er is hier nog werk aan de winkel, minister.

Minister Pascal Smet: Ik vond dat ook bijzonder verontrustende uitspraken van de voorzitter van LOKO. Als je op die leeftijd vindt dat dat geen prioriteit is, als er aan de universiteiten meer meisjes zijn dan jongens en je vindt het niet erg dat er geen vrouwen vertegenwoordigd zijn, vind ik dat bijzonder verontrustend. Als ik hem de volgende keer ontmoet, zal ik hem ook persoonlijk zeggen dat we niet verwachten dat in 2012 het jonge geweld van Vlaanderen nog dergelijke uitspraken durft te doen. Er zal misschien wel een dag komen dat mannen gebruik zullen moeten maken van die regel.

Die uitspraken tonen juist aan dat het nodig is om in zo’n stuvoraad een quotum te hebben. Die argumenten komen altijd terug. Met de politiek was het ook zo. Het heeft ook geduurd tot men effectief begonnen is met dingen te veranderen.

Wat de vraag over de stuvoraad betreft: dat hangt af van het beheer van de studentenvoorzieningen. Als dat samen beheerd wordt, is er één raad voor studentenvoorzieningen die samen beheerd worden. Ik stel voor dat we dat ten gronde bespreken als we het decreet hier de komende weken indienen.

De heer Boudewijn Bouckaert: De heer Bram Smits wordt hier op de politiek correcte brandstapel gezet door de minister en mevrouw Meuleman. Hij wou met zijn betoog zeggen dat als je die quota moet respecteren, er daardoor vaak andere evenwichten in gevaar komen. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Plaatselijke evenwichten en ook evenwichten in de vertegenwoordiging van de verschillende studierichtingen. Als er door het toepassen van de genderquota bijvoorbeeld alleen maar studenten Sociologie vertegenwoordigd zijn, dan is er een probleem. Hij zegt dat je niet alleen rekening moet houden met de verhouding man/vrouw, maar ook met de verhouding tussen de verschillende studierichtingen.

Ik vind het jammer dat zo’n uitspraak onmiddellijk wordt gebrandmerkt als een reactionaire uitspraak waarvoor iemand moet worden terechtgewezen. Hij wijst er enkel op dat als je zo’n maatregel recta linea toepast, de werking van een aantal instellingen in gevaar zou kunnen komen. Zijn uitspraak is te goeder trouw.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beleidsvoorstellen van de ministers Lieten en Smet voor de verhoging van het aantal vrouwelijke professoren aan de universiteiten - 1353 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, collega's, we weten allemaal dat er aan onze Vlaamse universiteiten veel minder vrouwelijke professoren zijn dan mannelijke. Op dit moment is 23 procent van de docenten aan de Vlaamse universiteiten vrouw, terwijl slechts 7 tot 10 procent benoemd is tot professor.

Er is verbetering op komst. Bij de jongere docenten zijn de vrouwen beter vertegenwoordigd dan bij de oudere, maar het percentage blijft nog altijd zeer laag. Dit tekort is nog groter als er gekeken wordt naar de vrouwelijke aanwezigheid in bestuurs- en faculteitsraden. Dat staat in De Morgen van 2 maart.

Dat was voor minister van Innovatie Ingrid Lieten en minister van Onderwijs Pascal Smet, twee socialistische ministers, een reden om in te grijpen. Na overleg met de rectoren van de instellingen schuiven zij enkele maatregelen naar voren. Te nemen of te laten, zou het klinken bij Lieten. Als de universiteitsbestuurders ze niet toepassen of zelf geen soortgelijke initiatieven nemen, ontvangen zij vanaf 2013 geen subsidie meer via het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF).

Dat zou alvast een flinke streep door de rekening van de universiteiten zijn, omdat zij via dit fonds vorig jaar liefst 140 miljoen euro ontvingen. De BOF-beurzen zijn een belangrijk instrument om het aantal doctoraten te verhogen. "De ministers geven een incentive om te zien of we de nodige inspanningen doen," zegt de Leuvense rector Mark Waer, "maar het probleem ligt niet bij ons en ik geloof niet in bestraffende acties."

Toch pleiten ministers Smet en Lieten voor een voorrangsgeregeling voor vrouwen bij het aanstellen van postdoctorale onderzoekers en professoren. Deze tijdelijke maatregel zou vanaf 2013 in werking treden en moet de bovenste regionen van de universiteit snel vervrouwelijken. Er worden immers 330 onderzoekers en 400 tot 500 docenten en professoren aangesteld met geld uit het Bijzonder Onderzoeksfonds.

De KU Leuven staat alvast negatief tegenover het plan. Rector Waer zegt: "Een dergelijke regeling kan sensibiliserend werken, maar wij zijn fel gekant tegen positieve discriminatie. De universiteit doet al zijn best om vrouwen te benoemen. Dames in de academische wereld zullen niet op deze manier professor willen worden. Zij gaan er niet van gediend zijn en zullen dit als een belediging opvatten." Hij bedoelt dat er een stigma op de vrouwen kan rusten dat ze benoemd werden omdat ze vrouw zijn en niet omdat ze de nodige verdiensten hebben.

Naast een voorrangsgeregeling worden er nog andere initiatieven voorgesteld. Jonge vrouwelijke wetenschappers krijgen een persoonlijke mentor en een loopbaanbegeleider die hen stimuleert en ondersteunt om hun carrièredoelen te bereiken. Om dit mogelijk te maken hebben de universiteiten 4 miljoen euro tot hun beschikking. In het Engels zouden we zo'n maatregel een 'affirmative action' noemen en niet zozeer positieve discriminatie.

Ook in de hoogste raden van de universiteit moeten vrouwen een prominenter plek krijgen. De UGent streefde er al naar dat ten minste een derde van de plekken in hun commissies bezet wordt door vrouwen. Voor de raad van bestuur was dit door regelgeving evenwel onmogelijk, want de raad van bestuur van de Gentse universiteit valt onder een bijzonder decreet en dat decreet zal worden aangepast. Dit zou nog voor de zomer in het Vlaams Parlement moeten worden goedgekeurd waarbij de ministers erop rekenen dat er een voldoende draagvlak is.

Intussen behouden de instellingen de mogelijkheid om zelf met voorstellen op de proppen te komen. Volgens rector Waer ligt de huidige focus verkeerd. “Het probleem bevindt zich bij de overgang van doctoraalstudent naar postdoctoraal onderzoeker. Bij de eerste groep maken de vrouwen 50 procent uit, maar vervolgens daalt dat naar 30 procent.” De oorzaak daarvoor zou zijn dat jonge vrouwen op dat moment vaak een gezin willen starten. “We kunnen meer dames in het postdoctoraal traject houden door de duur van hun aanstelling uit te breiden. Zij zouden acht in plaats van de gebruikelijke vier jaar kunnen krijgen, zodat ze tijd hebben om een sabbatical te nemen en aan kinderen te beginnen.”

Ik moet rector Waer bijtreden. Ik heb jarenlang in het universitair bestuur gezeten en ik heb veel veelbelovende, doctorale, vrouwelijke studenten om die reden zien afhaken.

Minister, in het licht van het voorgaande had ik graag een antwoord gekregen op de volgende vragen. Wordt er rekening gehouden, en in welke mate, met de argumenten van de universiteiten, in het bijzonder die van rector Waer? Waarom kan aan de universiteiten niet de mogelijkheid worden gegeven om zelf voorstellen te ontwikkelen? Dreigt het streven naar positieve discriminatie niet ten koste te gaan van kwaliteitsvol onderzoek en onderwijs aan de universiteit?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik ben blij met het krachtvolle optreden van minister Smet en minister Lieten in dezen. Ik moet altijd lachen als ik hoor zeggen dat men al zijn best doet om vrouwen te benoemen, terwijl blijkt dat nog niet eens één op tien professoren een vrouw is. Dan is het duidelijk dat dit ‘zijn best doen’ absoluut niet goed genoeg is. Dat is onvoldoende.

Op bepaalde momenten kunnen we niet langer de wortel hanteren, maar moeten we met de stok beginnen te werken, om ervoor te zorgen dat er iets sneller schot in de zaak komt. De analyse dat heel wat vrouwen afhaken in de fase van het postdoctoraal onderzoek omdat ze aan een gezin willen beginnen, lijkt me heel terecht. Momenteel is het compleet onmogelijk om een doorgedreven academische carrière als postdoctoraal onderzoeker of professor te combineren met een gezin. Er wordt al zeer lang gepraat over die flankerende maatregelen, net als in het bedrijfsleven. Ook daar stelt men dat dit moet gebeuren via flankerende maatregelen. Helaas komen die maatregelen er niet, tenzij wordt beslist met quota te werken of er wordt gedreigd met het terugschroeven van middelen. Dan ziet men plots het licht en kunnen die flankerende maatregelen er sneller komen.

De cijfers zijn schrijnend. Dat is echt niet meer van deze tijd. Eigenlijk zouden dergelijke toestanden al heel ver achter ons moeten liggen. Het lijkt me nodig dat er nu op korte tijd wat strenger wordt opgetreden. Het is zoals met de quota: hoe sneller die quota zichzelf kunnen opheffen, des te blijer ook wij zullen zijn. Misschien zal dat in dezen ook zo verlopen. Als men voortdoet zoals dat nu het geval is, zullen we 200 jaar moeten wachten. Dit moet inderdaad sneller gaan, met de maatregelen die worden voorgesteld.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, op mijn beurt sluit ik me heel graag aan bij de door de heer Bouckaert aangehaalde thematiek.

Bij mijn voorbereiding stuitte ik toevallig op een artikel getiteld ‘Academische ladder te smal voor vrouwen?’ van de hand van professor Yvonne Benschop. Zij is professor aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij probeert te analyseren waarom het zo moeilijk is om door te groeien op die academische ladder. Ze zegt dat dit ligt aan de manier waarop wordt gekeken naar talent en de manier waarop mensen functioneren. Ik volg haar daarin. Ze stelt dat een wetenschapper als een goed wetenschapper wordt beschouwd als hij zich voor 200 procent inzet voor zijn vak. Als een vrouw echter durft te zeggen dat ze ook nog andere verantwoordelijkheden heeft, dan wordt al meteen getwijfeld aan haar competentie als

wetenschapper. Ik vraag me af wat het verschil is tussen een vrouw die verantwoordelijkheden heeft en een man die verantwoordelijkheden heeft. Ik ken heel wat academici die hun kinderen in co-ouderschap opvoeden. Dat probleem lijkt me hetzelfde voor die mannen en die vrouwen. Ook is het zo dat er wordt gekeken naar het aantal uren dat wordt besteed aan het werk, aldus professor Benschop. Ook dat gaat niet helemaal op: de efficiëntie waarmee men werkt, lijkt me heel wat belangrijker.

In haar artikel pleit de professor voor quota. Wat dat betreft, volg ik haar niet helemaal. Ik meen niet dat quota de oplossing moeten geven. Er moet een mentaliteitswijziging komen in onze maatschappij om die gelijke kansen voor mannen en vrouwen, ook op die academische ladder, te garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, geachte leden, ik sluit me graag volledig aan bij het betoog van mevrouw Celis. Ik heb dat artikel niet gelezen, maar dat kwam min of meer uit mezelf.

De opmerking van mevrouw Meuleman verbaast me enorm. Zij stelt dat, indien de wortel niet werkt, we met de stok moeten werken. Mocht ik dat zeggen, dan zou ik half Vlaanderen tegen mij krijgen. Dat is zo autoritair. Het heeft bijna iets van een totalitair regime.

De heer Boudewijn Bouckaert: Les extrêmes se touchent.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Als de flankerende maatregelen niet werken, dan moeten er maar quota worden opgelegd. Voor alle duidelijkheid, ik ben tegen quota. Ik ben dat altijd geweest. Dat heeft me wel geholpen. Quota lossen dit volgens mij niet op. Er werd hier gezegd dat het vooral jonge vrouwen zijn die afhaken op het moment dat ze hun arbeid met een gezin willen combineren, dat zij op dat ogenblik niet verder groeien. Het opleggen van quota zal die drang om met een gezin te beginnen niet wegnemen. Als er quota worden opgelegd, wat doen we dan met vrouwen die begonnen zijn aan een carrière en dan beslissen met een gezin te beginnen? Laten we die plaatsen dan open?

Het is nog maar recent dat de combinatie van arbeid en gezin wordt aangehaald in de beleidsbrief Gelijke Kansen. Minister, ik heb u gefeliciteerd omdat u dat uiteindelijk hebt opgenomen. Het is aan die combinatie dat we moeten blijven werken. Maar het mag voor vrouwen die ervoor kiezen om dat te combineren met hun gezin, geen belemmering zijn om door te stoten in hun carrière.

Minister, ik heb die artikels in de kranten niet gelezen. De heer Bouckaert zegt dat de ministers enkele maatregelen naar voren schuiven. Ik heb de indruk dat het zowel flankerende maatregelen zijn als bestraffende. Ik ben niet voor die bestraffende maatregelen. Minister, wat ik niet terugvind in de vraagstelling van de heer Bouckaert, maar wat ik wel graag van u had gehoord, is welke maatregelen jullie precies naar voren hebben geschoven bij de rectoren. Wat hebben jullie voorgesteld? Waarom zijn zij daar tegen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Enkel minister Lieten heeft gereageerd in de krant, maar dat is uiteraard in overleg gebeurd. De Vlaamse Regering heeft nog geen besluiten genomen. Wij zullen dat te gepasten tijde doen. Dan zullen we uiteraard rekening houden met de opmerkingen die rector Waer en andere rectoren hebben geuit.

U weet dat minister Lieten en ikzelf de rectoren om de drie maanden zien. Op onze laatste bijeenkomst hebben we het ook even gehad over het actieplan gender dat de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) ons heeft bezorgd. Na een eerste analyse van het voorgestelde actieplan vonden we dat het een goede insteek levert, maar dat er nog te weinig concrete en meetbare engagementen van de zijde van de bestuurders van de universiteiten in stonden. Daarom hebben we aan de universiteiten gevraagd dit plan aan te vullen.

We wachten dus op aanvullingen van de universiteiten. Dat is ook de weg die we moeten volgen. We willen dit doen omdat we nu voor een uniek moment staan. De komende tien jaar kunnen we echte vooruitgang maken op het vlak van de verhoging van het aantal vrouwelijke professoren aan de universiteiten. Ik weet dat de rectoren dat ook wel willen. Ze vinden het problematisch dat het aantal vrouwelijke professoren aan de universiteiten te laag is, zeker als je het aantal studenten ziet, maar ook het aantal afgestudeerden en degenen die doctoreren.

In het kader van de integratie van de academische opleidingen gaan we extra middelen vrijmaken en we verhogen het aantal ZAP-mandaten (zelfstandig academisch personeel) met 1000. Als je van dat uniek moment geen gebruik maakt om het professorenkorps te vervrouwelijken, dan zul je het nooit doen. Daarom vinden we dat we duidelijke, concrete afspraken moeten maken. Ik zou ook liever hebben dat we niet bestraffend moeten optreden, laat dat duidelijk zijn. Het is misschien wel wat betuttelend, maar er moeten wel resultaten komen. Alles hangt af van de aanvulling op het actieplan die de rectoren zullen overmaken.

We weten dat er initiatieven zijn. Zowel binnen individuele instellingen als in het kader van de VLIR zijn er projecten geweest. Ik denk aan het VLIR-EQUAL project Gids voor Gelijke Kansen, waarbij men humanresourcesinstrumenten heeft ontwikkeld. Maar niemand kan er omheen dat de toegang en de doorstroming van vrouwen in het ZAP-personeel te beperkt is op dit ogenblik.

Ik wil niet gaan discrimineren. We gaan dus niet een betere mannelijke kandidaat voor een functie niet kiezen als er een minder goede vrouwelijke kandidaat is. Dat heb ik noch collega Lieten voor ogen. Wij willen uiteraard dat de beste kandidaat wordt aangeduid, maar als bij een vacature een man en een vrouw gelijk gekwalificeerd worden, dan moet de maatregel inhouden dat voorrang wordt gegeven aan de vrouwelijke kandidaat – dus bij gelijke kwalificatie. Wij vinden dat men ook moet kijken naar de gehanteerde kwaliteitscriteria en selectiecriteria. Daarin volg ik volledig mevrouw Celis. Uit onderzoek blijkt dat die nu nogal eens in het nadeel van vrouwelijke kandidaten werken. Men kijkt heel vaak naar de door de persoon geleverde prestaties, maar weinig naar het potentieel, de bekwaamheden, de potentiële capaciteiten van de persoon in kwestie. Eigenlijk zouden we ook moeten zeggen dat er geen selectiecommissies meer mogen zijn waarin niet ten minste een derde vrouwen zit. Je moet daar eens goed over nadenken.

De heer Boudewijn Bouckaert: U bedoelt voor de benoeming van proffen?

Minister Pascal Smet: Ja, ik vind dat we daarover moeten nadenken. Dat is toch de logica zelf.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dat is onmogelijk.

Minister Pascal Smet: In onze samenleving zijn die dingen toch maar doorbroken toen vrouwen medezeggenschap hebben gekregen. Ik zeg niet dat we, oneerbiedig uitgedrukt, Mieke trut of Mieke excuus moet uitnodigen om er in te zitten. Dat zeg ik niet.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dat zal zo zijn. Dat zal daartoe leiden.

Minister Pascal Smet: Je zult bekwame vrouwen vinden die mee kunnen selecteren, mijnheer Bouckaert.

De heer Boudewijn Bouckaert: U weet niet hoe een universiteit werkt.

Minister Pascal Smet: Ik vind het straf dat u nu doet alsof er in Vlaanderen geen bekwame vrouwen zijn. Ik vind dat we daarover moeten nadenken. In die selectiecommissie moeten op zijn minst ook vrouwen vertegenwoordigd zijn. Waarom niet een derde vrouwen? Daar moeten we over durven nadenken.

Rector Waer doet de hele goede suggestie dat de duur van de aanstelling van jonge onderzoekers of onderzoeksters kan worden uitgebreid zodat ze meer tijd hebben om aan hun gezin te besteden. Hij doet zelf die suggestie. Ik vind dat een heel effectieve flankerende, begeleidendende of stimulerende maatregel die we zeker willen meenemen.

In eerste instantie wachten we op de voorstellen van de universiteiten zelf. Het is duidelijk dat de kwaliteit van het professorenkorps niet mag lijden onder de maatregelen die we willen nemen. Maar ik vind het ook denigrerend ten aanzien van vrouwen, zeker als je de aantallen ziet – nogmaals, rector Waer maakt de juiste analyse van waar het probleem zich stelt – dat men er dan zomaar van uitgaat dat het toch niet gemakkelijk is om vrouwelijke kandidaten te vinden. Elke socioloog kan u zeggen dat er een mechanisme speelt dat moet worden doorbroken.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik ben blij dat u alleszins geen voorstander bent van een positieve discriminatie waarbij iemand moet worden benoemd vanwege het toebehoren tot een groep en niet om meritocratische redenen. Als we die weg opgaan, keren we terug naar de middeleeuwen. De historicus Henry Sumner Maine schreef het mooie boek 'From Status to Contract'. Daarin zegt hij dat je in de middeleeuwen werd benoemd of een maatschappelijke positie had omdat je tot een bepaalde groep behoorde, en dat dit geleidelijk, in de democratische samenleving, is geëvolueerd naar het verkrijgen van posities vanwege verdiensten. Minister, dat strookt met het idee van de sociale rechtvaardigheid, zoals geformuleerd door bijvoorbeeld John Rawls, van wie uw partijgenoot, Frank Vandenbroucke, een grote fan is. Wie positieve discriminatie instelt, keert terug naar de middeleeuwen en is ultrareactionair bezig. Ik wou dat toch even zeggen aan mevrouw Meuleman. Maar ik heb altijd gezegd dat Groen een zeer reactionaire filosofie heeft. In die zin is mevrouw Meuleman op dat vlak consistent.

Mevrouw Meuleman, u zegt dat het opheffen van quota een tijdelijke maatregel is. U weet dat er in de politiek zoiets bestaat als het 'ratchet effect': als een maatregel eenmaal is ingevoerd, blijft hij bestaan, ook al is de reden ervoor verdwenen, omdat er zich bureaucratieën rond hebben gevormd. Daarop zou ik dus niet te veel hopen.

Minister, ik wil van u effectief weten of er gedreigd is met het intrekken of reduceren van de middelen van het BOF in dit kader. Indien dat zou gebeurd zijn, vind ik dat zeer bedenkelijk want het BOF moet de wetenschap stimuleren en dient niet om met betrekking tot dit probleem dit effect te sorteren.

Minister, ik moet benadrukken wat ik altijd al heb gezegd op faculteiten in universiteiten: de ondervertegenwoordiging van vrouwen bij professoren is een probleem. Ook op de Vrouwendag heb ik gezegd dat een samenleving die de helft van haar menselijk kapitaal niet gebruikt, een armere en minder gelukkige samenleving is. Ik deel dus de doelstelling met u; het gaat mij om de methodes.

Mevrouw Celis zegt dat de job van docent-professor tijdsintensief is. Ook u, minister, benadrukt dat, en ik volg u daarin. Het is een heel aangename job omdat je min of meer van je hobby je werk maakt. Dat is zo, laat ons dat maar eens eerlijk zeggen. Een prof heeft een minder lastige job dan bijvoorbeeld iemand die met een locomotief moet rijden. Maar het is anderzijds een job die enorm tijdconsumerend is. Het is geen 'nine to five'-job. Dat moet zo blijven, of het nu voor mannen is of voor vrouwen. Collega Waer zegt het goed: wij moeten aan de benoemingsvoorwaarden sleutelen. Het moment dat vrouwen een gezin willen stichten en de lasten van het gezin op zich nemen, is het moment waarop vrouwen, na het doctoraat, zouden moeten intreden in het professoraat. Maar juist op dat moment kunnen zij niet intreden en worden zij voorbijgestoken door mannelijke collega's. De suggestie van collega Waer is zijn beste suggestie: we moeten de 'sabbatical' instellen, zodat de vrouwen veel beter het gezin op de arbeid kunnen afstemmen. Minister, universiteiten die op dat vlak met een sluitende regeling naar voren komen, moeten daarin gesteund worden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Een juridische uitspraak over de quota zegt dat dat geen ongelijke behandeling is en ook geen discriminatie. Wij zijn er ook geen voorstander van om

de vrouw te kiezen als bij twee kandidaten van verschillend geslacht met verschillende competenties de man als beste uit de bus komt. Wel willen wij de vrouw aanwerven bij gelijke competenties. Dat is geen discriminatie. Mijnheer Bouckaert, daar zijn uitspraken over. Niemand is voorstander van positieve discriminatie. Ook de voorstanders van quota zijn geen voorstanders van positieve discriminatie. Dat staat vast. Dat argument geldt niet.

De suggestie van rector Waer is inderdaad zeer waardevol. Op de door het Instituut Samenleving en Technologie (IST) georganiseerde Vrouwendag over vrouwen en technologie en over het voortstuderen kwam de vraag ter sprake waarom het niet lukt met de academische carrières van vrouwen. Als belangrijkste oorzaak kwam uit de bus dat die combinatie zo moeilijk is, de termijn te kort en de druk te hoog om op tijd de doctorale studies af te ronden. Maar waarom heeft rector Waer zijn suggestie nog niet doorgevoerd? Waarom heeft men op dat vlak nog niet de koe bij de horens gevat? De cijfers zijn schandalig. Ik blijf vinden dat de druk moet worden opgevoerd. Nu zijn we daarmee bezig. Laat ons hopen dat er resultaten komen. Minister, u hebt zeer goed geantwoord. Ik ben blij met uw antwoord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Bouckaert, er is niet gedreigd. Er wordt wel onderzocht of we met BOF-middelen op een verstandige manier een toename van het aantal vrouwelijke docenten kunnen bewerkstelligen. Niemand kan ertegen zijn dat daarover een denkoefening kan worden gemaakt, ik denk u ook niet. Ik zou daar nog niet meteen een dreiging van maken. Maar je kunt er wel vermoedens uit afleiden hoe je er op de een of andere manier rekening mee kunt houden. Dat is dan niet in de vorm van een dreiging maar van een stimulans.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan leerkrachten
- 1383 (2011-2012)**

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is ingegeven door een aantal eerder onduidelijke antwoorden op een actuele vraag die enkele weken geleden door de heer De Meyer is gesteld. Ik zet eerst een aantal vaststellingen op een rijtje.

Een, naar aanleiding van de voorstelling van het rapport 'Hoger onderwijs in cijfers', van december van vorig jaar, en de commentaren van de minister daarop, blokletterde een krant 'Minister zoekt leraars'. Uit het rapport bleek immers dat ondanks de stijging van het aantal studenten in hogescholen en universiteiten de lerarenopleiding daar niet van kan genieten. Daarnaast voorspelde het ministerie van Onderwijs reeds in september 2011 een groot tekort van leerkrachten tegen 2020. Een hele generatie leerkrachten gaat immers met pensioen en tegelijk komen er meer schoolgaande kinderen. Als daarenboven minder jongeren kiezen voor de lerarenopleiding, dan betekent dit toch wel een klein drama voor de toekomst van ons onderwijs. De minister lanceerde volgens het krantenbericht de idee om een campagne te voeren, naar het voorbeeld van de imagocampagne voor de zorgsector. Hij zei nog niet te weten wanneer en hoe de campagne er zou uitzien, maar er werd volop aan gewerkt.

Twee, er werd een colloquium over het beroep van leraar aangekondigd, voor het voorjaar van 2012. Dit colloquium is intussen verdaagd tot het voorjaar van 2013 omdat er volgens de minister "geen zaal ter beschikking is". U zei dat op 7 maart, in uw antwoord op de actuele vraag.

Drie, eveneens in december van vorig jaar pakte u ook uit met het voornemen om een brief te schrijven aan uw Nederlandse collega, met de vraag om Nederlandse leerkrachten die in Nederland hun job dreigen te verliezen, aan te sporen om in Vlaanderen te komen werken.

Vier, het is steeds interessant om de nood van scholen aan leerkrachten in kaart te brengen en te matchen met het potentieel aan studenten in de lerarenopleiding. In het verleden werd daartoe in de commissie altijd het Arbeidsmarktrapport van het ministerie van Onderwijs besproken. Er is ook dit jaar naar gevraagd, maar het rapport blijkt dit jaar niet te zijn opgemaakt, wat ik, zeker op dit ogenblik, zeer merkwaardig vind.

Gezien deze vaststellingen lijkt het er sterk op dat de minister zelfs geen haast maakt met een aantal kleine maar toch wel fundamentele aanzetten om de reusachtige behoefte aan leraren te monitoren, in kaart te brengen en voor het voetlicht te brengen, zodat jongeren sneller kiezen voor een job in het onderwijs. Ik denk dat wij het erover eens zijn dat daar toch wel nood aan is.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Een, komt de campagne er om jongeren naar het lerarenberoep te leiden? Ik heb het dus niet over het colloquium, maar over de imago-campagne. Zo ja, wanneer en hoe gebeurt dat? Twee, welke reactie is er vanuit Nederland gekomen op de vraag of men leraren kan stimuleren om in Vlaanderen te komen lesgeven? Drie, om in te schatten wat het te verwachten potentieel aan leraren op de arbeidsmarkt is, werd steeds het Arbeidsmarktrapport als leidraad genomen. Waarom wordt dit jaar geen werk gemaakt van dit rapport?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, ik steun de vraag van mevrouw Vanderpoorten volledig. Ik heb nog een bijkomende vraag. Er zijn jonge leerkrachten – mensen die de opleiding hebben gevolgd en de stap naar het onderwijs hebben gezet – die binnen de vijf jaar na hun indiensttreding het onderwijs verlaten. Dat is een groot verlies, want wij hebben in die mensen geïnvesteerd. Welke maatregelen zult u nemen om dat te voorkomen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik veronderstel dat u de vraag zult stellen over de kwalificaties van de Nederlandse leraren, dus daar ga ik niet op in. Minister, u hebt gezegd dat het belangrijk is dat de neveninstromers zo veel mogelijk anciënniteit zouden kunnen inbrengen. U wilt zo het lerarenberoep aantrekkelijker maken. Wat is de stand van zaken hiervan? Een andere vraag betreft de bezoldiging van overuren bij een tijdelijke betrekking van korte duur. Wij moeten misschien eens overwegen of niet moet worden gesleuteld aan dat systeem.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, de vragen van mevrouw Vanderpoorten zijn pertinent. Dit probleem is hier reeds meermaals aan bod gekomen. Ik kijk uit naar het antwoord, maar heb nog een bijkomende vraag, over de lerarenopleiding.

In het Arbeidsmarktrapport van 2010 staan de meeste recente cijfers. Daarin zie je dat heel wat mensen vanuit de lerarenopleiding niet in het onderwijsveld terechtkomen. Uit ervaring weet ik dat in de lerarenopleiding heel wat studenten na eliminatie belanden. Studenten die niet geschikt zijn voor, niet toegelaten zijn tot of niet geïnteresseerd zijn in andere studierichtingen, proberen het uiteindelijk nog eens in de lerarenopleiding. Is daarvoor ook aandacht in de campagne die u wenst te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Mevrouw Vanderpoorten stelt een heel pertinente vraag, die ook aan bod is gekomen naar aanleiding van de tbs-discussie (terbeschikkingstelling). Toen werd het voorgesteld alsof het verhogen van de pensioenleeftijd van de leerkrachten het

probleem van het lerarentekort zou oplossen. Daarop moeten we zeker niet rekenen en er zijn andere maatregelen nodig, eerder aan het begin van de loopbaan van leerkrachten. We weten dat één op de drie jonge leerkrachten binnen de vijf jaar het onderwijs verlaat. Die jonge leerkrachten in het onderwijs houden, zal essentieel zijn om aan het tekort te voldoen. Bent u daarvoor al concrete pistes aan het uitwerken? Dat is een groot probleem.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil enkel opmerken, minister, dat het probleem er niet kleiner op wordt. We zien allemaal dat we gaan naar een economische heropleving. Dat is op zich goed nieuws, maar misschien minder voor de rekruteringsmogelijkheden van leerkrachten. De competitie met de vraag van andere arbeidsmarkten zal vergroten. We zitten met een heel grote uitstroom van gepensioneerden en een tamelijk dunne generatie van twintigers en dertigers. In de verre toekomst verbetert dat weer. Macro-economisch ziet dat er niet goed uit, omdat je meer competitie krijgt op de arbeidsmarkten en er een tekort aan arbeidskrachten zal ontstaan. Dat zal ook een effect hebben op de arbeidsmarkt van de leerkrachten.

Het is spijtig, zoals mevrouw Vanderpoorten zegt, dat we niet over het arbeidsmarktrapport beschikken, maar u zult daarvoor waarschijnlijk wel een goede uitleg hebben.

Ik wil me aansluiten bij de opmerking van de heer De Meyer. De variabelen die we hebben om daarop in te werken, zijn niet zo groot. We kunnen de wedden substantieel verhogen, maar ik denk niet dat u daarvoor de middelen hebt. Een belangrijke variabele is het verbeteren van het statuut. Daarop alludeert de heer De Meyer. Er moet drastisch worden nagedacht over het statuut van de beginnende leerkracht, om leerkrachten veel sneller een zicht op zee te geven, dus een vaste of langdurige benoeming, ook wanneer ze nog niet voldoende uren hebben. Er zijn altijd wel andere taken. Het is de filosofie van de vervangingspool. Ik denk niet dat dat zo veel zal kosten. Op het cruciale moment, wanneer leerlingen op de arbeidsmarkt treden, moet je dat als een wortel kunnen gebruiken, om ze in het onderwijs te brengen en te houden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb nooit geloofd in een campagne op zich en dat heb ik ook altijd duidelijk gesteld. Enkel een campagne zal in de huidige context niet werken. Als die campagne heel succesvol zou zijn en zou leiden tot een verhoogde instroom, wordt het problematisch om dat op te vangen in de lerarenopleidingen, om maar één voorbeeld te geven. We hebben dat altijd gekoppeld aan het loopbaandebat.

In het begin hebben we op een bepaald moment inderdaad gedacht dat we in een bepaalde fase van het loopbaanpact een colloquium moesten organiseren dat meteen het startschot zou zijn van een campagne om het leerkrachtenberoep positiever voor te stellen in de media. Herinner u de voorbeelden die ik in het verleden gegeven heb. Ik heb er wat de karikatuur van gemaakt dat je al wel hypergemotiveerd moet zijn om leerkracht te worden, als je alle berichtgeving over leerkrachten op een rijtje zet. In overleg met de partners hebben we gemerkt dat het misschien toch beter was om dat niet te doen. We wilden dat in het najaar doen, maar u weet dat er in het najaar in oktober een bijzonder moment is. Alle geesten staan dan naar de gemeenteraadsverkiezingen. Dan is het december, maar dat is ook niet meteen het moment om een campagne te doen. Daarom mikken we meteen op het voorjaar van 2013.

Een grote zaal vinden in Brussel die betaalbaar is, is inderdaad niet evident, mevrouw Vanderpoorten. Eigenlijk is er maar één plaats, SQUARE, en die is heel vaak bezet. Uiteraard is dat niet de enige reden dat we opschuiven, je zou ook naar Tour & Taxis kunnen gaan. We hebben het altijd gekoppeld aan het loopbaandebat en dat wordt volop gevoerd. Vanavond zal ik het genoeg hebben om er een hele avond over te praten, net als de komende dagen en weken. Veel van de aspecten die werden aangehaald, staan hoog op de agenda, onder meer de werkzekerheid voor jonge leerkrachten. In alle bescheidenheid wil ik zeggen dat ik toch al een idee heb om dit punt op te lossen. We hebben er de vorige maanden goed over nagedacht

en we zijn het nu aan het bespreken met de partners. We zullen zien of we de komende weken kunnen landen met het loopbaandebat. Ik ben het absoluut met u eens – en dat blijkt ook uit de studie van professor Elchardus – dat dat het belangrijkste punt is om mensen in het onderwijs te houden.

Daarnaast loopt op dit moment een studie. Ik heb al eerder aangekondigd dat we voor de laatste twee of drie jaar zouden kijken naar studenten die afgestudeerd zijn in de lerarenopleiding. Als ze begonnen zijn als leerkracht, bekijken we waarom ze begonnen zijn. Als ze afgestudeerd zijn, maar niet begonnen zijn, bekijken we waarom ze niet begonnen zijn. Als ze begonnen zijn, maar daarna gestopt, dan bekijken we waarom ze gestopt zijn. We zijn nu bezig met een bevraging op microniveau. Het is geen algemene studie, we bekijken heel goed hoe het komt. Ik heb eergisteren een actualisatie gevraagd van wanneer de studie klaar moet zijn, maar die heb ik nog niet gekregen. De studie loopt op dit moment, we kunnen er dus nog geen conclusies uit trekken.

Ook over de zij-instroom hebben we ideeën. In essentie gaat het over het meenemen van de anciënniteit en we laten mensen die in aanmerking komen, een ander traject volgen. Ook dit wordt nu volop besproken in het loopbaandebat, een debat dat ik overigens zelf voer.

Mijnheer De Meyer, ik heb uw vraag over de gegevens over de vervangingen op korte termijn niet goed begrepen.

De heer Jos De Meyer: De overuren die mensen doen om te vervangen, worden na tien dagen op een normale manier vergoed. Het probleem stelt zich als het om korte vervangingen gaat, om vervangingen van minder dan tien dagen, want dan is er voor die overuren geen vergoeding. Vandaar dat mensen niet staan te dringen om dergelijke vervangingen te doen, met alle zorgen en problemen van dien. Misschien moet eens worden nagedacht over het uitwerken van een regeling voor overuren indien het gaat over vervangingen van minder dan tien dagen.

Minister Pascal Smet: Zonder in detail te willen gaan, kan ik medelen dat we nog een andere regeling aan het bespreken zijn in het loopbaandebat om het probleem van de vervangingen meer structureel op te lossen. Ook daar hebben we heel concrete ideeën over, die we op dit moment aan het bespreken zijn.

Er was een vraag over Nederland. Nog deze maand zullen Nederlandse en Vlaamse ambtenaren samen zitten, heel specifiek hierover. Er zijn al contacten geweest. Nederland heeft gezegd bereid te zijn om daarover te praten. Dat zal nu in maart effectief opgestart worden en afhankelijk van dat gesprek, zullen we zien hoe het loopt.

Het arbeidsmarktrapport zal in april 2012 beschikbaar zijn. De reden waarom het iets langer duurt, is dat we de bijkomende omkadering in het basisonderwijs erin wilden verwerken. Dat lijkt me een legitieme reden te zijn.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Dat laatste is goed nieuws, dan kunnen we het toch nog bespreken als we enkele weken verder zijn.

Minister Pascal Smet: Ik wil ook nog meegeven dat we de laatste hand leggen aan een actieplan voor de kleuteronderwijzers.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, een campagne of een colloquium is natuurlijk niet het enige dat moet gebeuren. Ik stel de vraag omdat u dat op een bepaald moment hebt aangekondigd. Een campagne is niet hetzelfde als een colloquium.

Minister Pascal Smet: Ik heb altijd gezegd dat ik niet geloof in een geïsoleerde campagne. Ik denk wel dat het colloquium het startmoment moet zijn voor een langdurige campagne, een campagne die uit meer bestaat dan affiches. Het moet een structurele aanpak zijn om op een andere manier over het lerarenberoep te praten.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Wat bedoelt u dan juist met een colloquium?

Minister Pascal Smet: We zullen alle leerkrachten in Vlaanderen uitnodigen om te komen en om samen te kijken naar de toekomst. We zullen bekijken hoe we het ambt kunnen positioneren. We zullen niet alleen binnenlandse, maar ook een aantal buitenlandse sprekers uitnodigen om duidelijk tendensen voor de toekomst voor te stellen en te bespreken. We willen het als een heel positief gebeuren benaderen. We willen er de problemen niet opsommen, want die kennen we. We willen bekijken hoe we oplossingen kunnen vinden voor de toekomst. We hopen dat we daarmee een heel positieve start hebben die daarna via andere acties moet worden uitgezet. Ik hoop dat we dan ook een akkoord zullen hebben over het loopbaanpact zodat we ook dat kunnen uitvoeren. En dan krijgen we een andere dynamiek, daar geloof ik wel in: in een algemene, geïntegreerde aanpak.

Als ik dat in de actuele vraag heb gezegd, dan is die indruk misschien door het korte tijdsbestek ontstaan. Ik geloof niet in een geïsoleerde campagne op zich, gewoon met affiches waarop staat ‘word leraar’. We moeten zoveel andere dingen aanpakken. We moeten de werkzekerheid voor de jonge leerkrachten aanpakken, we moeten iets doen voor het doorbreken van de vlakke loopbaan, we moeten kijken naar het invullen van de loopbaan. Daar zijn we nu volop en heel intensief mee bezig in het loopbaandebat.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik volg u wel, maar ik haal het gewoon uit de krant. Er staat: “Zo’n aanpak zoals in Welzijn, is er in Onderwijs nog niet, maar Smet zegt aan een campagne te werken”. Als ik dat in de krant lees, stel ik u daar een vraag over.

Ik heb nog een bijkomende vraag over het loopbaandebat. Ik begrijp dat er volop gediscussieerd wordt over de afronding van de tbs. Zal er op het moment dat er een definitieve conclusie is over de tbs, ook al een resultaat zijn voor de loopbaan?

Minister Pascal Smet: We doen daarvoor ons uiterste best. We hebben heel het tbs-debat opnieuw gepositioneerd in het loopbaandebat. We zullen sowieso eind april of ten allerlaatste eind mei definitief moeten beslissen over de tbs. Ik hoop dat we erin slagen om dat ook voor alle andere aspecten van het loopbaandebat te doen. Dat zal de komende dagen en weken duidelijk worden.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Hoe zit het dan met die uitstap op 1 april 2012?

Minister Pascal Smet: Daar zal de Vlaamse Regering zich de komende dagen over buigen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Dat is nog niet getrancheerd.

Minister Pascal Smet: Er is nog geen definitief besluit genomen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het is bijna 1 april 2012.

Minister Pascal Smet: De Vlaamse Regering vergadert morgen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: We zullen het in de gaten houden.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik volg de minister volledig dat een campagne op zich geen effect heeft. Een recent onderzoek toont zeer duidelijk aan dat een campagne op zich geen effect heeft. We moeten dan ook zeer voorzichtig zijn met investeringen in campagnes. Ze leveren immers niet de gewenste effecten op.

Ik ben tevreden met de duidelijke keuze van de minister om na te gaan hoe we jonge leerkrachten langer in het onderwijs kunnen blijven tewerkstellen. We moeten ervoor zorgen dat ze het werkveld niet vervroegd verlaten.

De minister heeft in zijn antwoord duidelijk vermeld dat hij een aantal voorstellen met de sociale partners wil bespreken. Dat punt zal een van de volgende weken op de agenda staan.

Minister Pascal Smet: Dat is nu aan de gang.

Mevrouw Kathleen Helsen: De minister heeft echter ook verklaard dat hij nog een bijkomend onderzoek wil laten verrichten. Hij wil immers zeer goed weten waar de fout precies zit. Ik stel me daar vragen bij. Uit dit onderzoek kunnen immers elementen naar voren komen die erom kunnen vragen de voorstellen die momenteel worden besproken opnieuw te bekijken. Ik stel me vragen bij de werkwijze en de volgorde. Is dit de juiste manier van werken? Op welke manier zullen we dit kunnen finaliseren? Ik hoop immers dat de minister ons op vrij korte termijn een voorstel met betrekking tot de jonge leerkrachten zal voorleggen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: De volgende vergadering van deze commissie vindt pas volgende week donderdag plaats. Ik veronderstel dat de Vlaamse Regering morgen een beslissing zal nemen. Die beslissing zal minimaal betrekking hebben op de tbs'ers die voor 1 april 2012 moeten worden beoordeeld. Zou de minister, gezien de goede sfeer in deze commissie, al iets kunnen zeggen over de mogelijke richting die deze beslissing zal uitgaan?

Minister Pascal Smet: De minister-president heeft niet graag dat we uitspraken over mogelijke beslissingen doen voor de Vlaamse Regering hierover heeft vergaderd. Wie ben ik om de goede vriend van de heer De Meyer in dit verband tegen te spreken?

De heer Jos De Meyer: Ik hoop dat we het niet in de krant zullen moeten lezen.

Minister Pascal Smet: Dat hangt van de minister-president af.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik heb nog een kleine vraag. De minister heeft onder meer uitleg gegeven over het actieplan voor kleuterleidsters. Loopt dit samen met de bevraging van de studenten? Hoe past dit in de timing?

Minister Pascal Smet: Dit past in de bijkomende omkadering van het kleuteronderwijs. Ik heb al verklaard dat we een aantal maatregelen eerstdaags moeten agenderen. De Vlaamse Regering moet zich hierover uitspreken. Wat ons betreft, is dat in feite klaar. De agendering zal snel verlopen.

Dat is een gevolg van de beslissing dat in september 2012 1350 kleuteronderwijzers meer kunnen worden aangeworven. We zijn van mening dat we op dit vlak tot een aantal ingrepen moeten overgaan. Dat zal de komende weken worden geagendeerd.

Wat de werkzekerheid betreft, zal de studie ons verfijnder informatie opleveren. Professor Elchardus heeft al een studie uitgevoerd. Hij heeft onderzocht waarom jonge leerkrachten afhaken. Jonge leerkrachten ervaren werkonzekerheid. Jonge leerkrachten vinden dat ze in het begin van hun loopbaan te weinig ondersteuning krijgen. Ze vinden tevens dat ze de moeilijkste taken in het onderwijs krijgen. Soms heeft het ook met de cultuur in de scholen te maken. Ze komen met jonge, frisse ideeën. Op sommige plaatsen botsen ze op een schoolcultuur die daar niet voor openstaat. Het is een combinatie van redenen.

Volgens mij zullen die redenen overeind blijven. Het doel van de studie is de verdere verfijning van. Hier kunnen elementen uit voortkomen die we in de herziening van de lerarenopleiding moeten opnemen. Ik begrijp de vraag. Het is een logische vraag. Het gaat hier echter veeleer om een verfijning dan om nieuwe fundamentele inzichten. We weten dat natuurlijk nooit zeker. Het is immers altijd de bedoeling van een studie er iets uit te leren.

Het loopbaandebat wordt, voor alle duidelijkheid, momenteel gevoerd. We zullen ons hier voor en na het paasreces intensief mee bezig houden.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, hebt u reacties uit Nederland gekregen?

Minister Pascal Smet: Ik heb de vraag van mevrouw Vanderpoorten hierover al beantwoord. De Nederlandse overheid is bereid hierover te praten. Er zijn al een aantal mensen in Antwerpen aan de slag. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

Omdat er daar al eerder contacten waren, hebben we ons net op de situatie in Antwerpen gebaseerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over overgangsmaatregelen voor REG-dossiers - 1414 (2011-2012)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, in 2006 is voor infrastructuurwerken aan scholen de procedure voor rationeel energieverbruik (REG) uitgewerkt. Dit is een methode om sneller subsidies toe te kennen voor werken die het REG bevorderen.

Op 2 februari 2012 heeft het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) gemeld dat de REG-procedure wordt afgeschaft. De aandacht voor energiezuinig bouwen is immers zo veralgemeend dat er geen behoefte meer is aan een aparte stimulans. De budgetten voor het REG worden ontleurd en in de fondsen voor de reguliere subsidies voor infrastructuurwerken opgenomen.

De stopzetting van de REG-procedure is in de loop van januari en februari 2012 in deze commissie en in de plenaire vergadering een aantal keren aan bod gekomen. De stopzetting van de REG-procedure is toch als een vrij bruuske ingreep ervaren. Er is immers niet voorzien in een uitdoofscenario voor de dossiers die al zijn ingediend.

Ik wil hier voor de duidelijkheid aan toevoegen dat de beslissing op zich door de meerderheid en de oppositie, op één partij na, is gesteund. We zijn echter niet geïnformeerd over het feit dat niet in overgangsmaatregelen zou worden voorzien.

Indien de dossiers niet aan de vereisten voor de verkorte procedure voldoen, worden ze naar de schoolbesturen teruggestuurd en verdwijnen ze van de wachtlijsten waarop ze eerst waren geregistreerd. Een schoolbestuur dat om een reguliere subsidie vraagt, moet het dossier opnieuw op een wachtlijst indienen. Die wachtlijst houdt in dat we binnenkort met decennia in plaats van met jaren rekening moeten houden.

Om voor de REG-procedure in aanmerking te komen, moesten meestal echter al belangrijke investeringen gebeuren. Voor een project kon worden goedgekeurd, eiste AGION immers al een volledig aanbestedingsdossier. Dat betekent dat bij een klassieke ereloonovereenkomst meestal al 65 procent van het ereloon was uitbetaald.

Dossiers die om minder dan 125.000 euro gaan, kunnen gemakkelijk de verkorte procedure doorlopen. De indieners van grotere dossiers lopen echter het risico dat hun aanvraag op een wachtlijst terechtkomt en dat ze twintig of dertig jaar op behandeling moeten wachten.

Minister, waarom is bij deerschikking van de fondsen voor de scholenbouw niet in een verantwoorde overgangsmaatregel voorzien voor de scholen die een correct dossier hadden ingediend dat aan de vereisten van de REG-procedure voldeed? Kunt u alsnog eens nadenken over een manier om voor de nodige overgangsmaatregelen te zorgen?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik sluit me aan bij de vraag van de heer De Meyer. Hij heeft mij zelfs bijkomende informatie bezorgd.

Ik had nog niet vernomen dat dossiers die reeds ingediend werden, eigenlijk terug naar afzender werden gestuurd, want dat is het toch een beetje. Ik heb aan den lijve ondervonden hoe moeilijk het is om zo'n subsidiedossier klaar te krijgen voor aanbesteding. Als de mensen

worden teruggestuurd en het dossier moeten aanpassen aan de verkorte procedure, wordt de rechtszekerheid ondergraven. Ik sluit me aan bij de bekommernis om de ingediende dossiers.

De REG-dossiers bedragen 25 miljoen euro op jaarbasis. U ging die toevoegen aan de reguliere middelen. We vonden dat allemaal prima, het zou allemaal soepeler worden. Minister, wordt het reguliere budget verhoogd met die 25 miljoen euro? Zal dat op recurrente basis gebeuren? Of wordt het REG-gegeven geïntegreerd zonder dat er sprake is van de verhoging van het budget voor de gewone procedure?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik sluit me uiteraard ook aan bij de vraag van de heer De Meyer, maar niet zonder te herhalen dat we het niet eens waren met de ontkleuring van die middelen. We waren voorstander van het herzien van de procedure en de voorwaarden van REG-dossiers. Dat was voor ons perfect mogelijk. We denken dat er nog steeds nood is aan aandacht voor energiezuinig verbouwen. Het ging vooral over verbouwingen. Ik heb er altijd voor gewaarschuwd dat de REG-middelen niet zijn opgenomen in die fondsen voor reguliere subsidies, voorlopig toch niet. Ze worden gebruikt voor nieuwbouw en DBFM-projecten (design, build, finance and maintain). Dat heb ik telkens met nadruk aangeklaagd omdat de nood aan verbouwingen in scholen net zo groot is en daar minder middelen voor worden vrijgemaakt.

Een deel van de oplossing zou zijn dat de dossiers die al ingediend waren, nog in aanmerking kunnen komen voor subsidies. Ik ondersteun de vraag van de heer De Meyer volledig.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, dames en heren, ik ondersteun de vraag van de heer De Meyer volledig, vooral omdat ik zelf betrokken ben bij twee schoolbesturen die door deze wijziging getroffen worden in de realisatie van hun bouwprojecten. Ze hebben reeds kosten gemaakt en stellen nu vast dat dat verloren kosten zijn. Dat is heel spijtig. Ze zullen jaren moeten wachten vooraleer ze in aanmerking komen voor een nieuw dossier. Het REG-dossier is bovendien vaak gekoppeld aan andere bouwprojecten. Loskoppelen is onmogelijk zodat het hele bouwproject van sommige scholen in het gedrang komt. Dat vind ik echt geen goed bestuur. Ik vraag nadrukkelijk om overgangsmaatregelen te nemen voor die scholen die dreigen vast te lopen met de realisatie van hun bouwprojecten.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik zal niet meer terugkomen op de redenen, maar er wordt geen enkel ingediend dossier zonder meer geschrapt. Meer dan de helft van de aanvragen werd na september 2011 ingediend, net toen we op vraag van de koepels praatten over een nieuwe procedure. Toen is er plots een enorme toename van dossiers gekomen. Alle liggende aanvragen worden ambtshalve afgehandeld volgens de regels van de andere subsidieprocedures van AGION en uiteraard in overleg met de betrokken scholen.

Concreet houdt dat in dat de betrokken schoolbesturen aangeschreven worden met het voorstel om in geval van een REG-dossier met een maximale kostprijs van 125.000 euro dit dossier door AGION automatisch te laten omvormen tot een verkorte procedure. Dat is al een goede overgangsmaatregel. Voor REG-dossiers met een bedrag boven 125.000 euro wordt aan de schoolbesturen gevraagd na te gaan of het dossier kan worden herwerkt tot een verkorte procedure. Indien de school hierop ingaat, dan behoudt het dossier de oorspronkelijk ingediende datum. We hebben vastgesteld dat de meeste dossiers meer omvatten dan REG-werken. Er worden andere dossiers aan gekoppeld. Dat is een tweede overgangsmaatregel. AGION schat de impact van deze maatregelen in op 10 miljoen euro. Dat is een belangrijk bedrag, dat we binnen de beschikbare middelen voor schoolinfrastructuur moeten reserveren.

Als we overgangsmaatregelen zouden nemen die verder gaan, zouden we de inkleuring voortzetten en dit zelfs gedurende verschillende jaren. Dat zou in tegenspraak zijn met de

achterliggende vraag van de onderwijskoepels die net de versnipperde aanwending van het beschikbare budget wilden tegengaan. Ze hebben gevraagd om de gekleurde middelen af te schaffen. We hebben dat gedaan.

Mevrouw Vanderpoorten, de middelen die gekoppeld waren aan het REG belanden in de pot. Het totale bedrag blijft hetzelfde. Er komt geen verhoging. Maar het basisbedrag wordt verhoogd met de middelen van het REG, zodat het totaalbedrag hetzelfde blijft.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, het dossier is complexer dan blijkt uit het antwoord van de minister.

Minister, het gaat onder meer over het afwijken van de volgorde van het indienen van de dossiers. Sommige netten hebben daarin meer soepelheid dan andere. Het gemeenschaps-onderwijs en het gemeentelijke en provinciale net kunnen dit aangezien daar meer speelruimte is. Het vrije, katholieke onderwijs kan dit onmogelijk.

Minister Pascal Smet: Maar we creëren het nu wel.

De heer Jos De Meyer: Deels wel en deels niet, minister.

Zeggen dat het afschaffen van de rechtsprocedure er gekomen is op vraag van de koepels, is te ongenueanceerd. Ze waren mede bereid om in die piste te stappen omdat ze zagen op welke manier het dossier aan het evolueren was en omdat ze mede de door AGION voorgestelde gedachtegang op een loyale manier wilden en willen ondersteunen. Zeggen dat dit nu op hun vraag zo gebeurd is: op basis van mijn informatie moet ik dit werkelijk formeel tegenspreken. Ik zou graag hebben dat u dit verder zou onderzoeken en dat u zou nagaan of wat uw medewerkers u op dat vlak hebben gezegd correct is. Op basis van mijn informatie zeg ik u: formeel is dit onjuist.

De liggende dossiers worden verder behandeld. Dat klopt voor een deel, namelijk voor diegenen die onder de 125.000 euro zitten of voor diegenen die hun dossier kunnen herleiden tot minder dan 125.000 euro. Zo zijn er gelukkig nogal wat. Maar er zijn spijtig genoeg ook andere dossiers waar dit totaal onmogelijk is, die al 65 procent van het ereloon van de ontwerpers hebben betaald en die bovendien het dossier met de beste wil van de wereld niet kunnen herleiden tot een van minder dan 125.000 euro. Voorzitter, dat betekent datgene wat ik daarnet heb gezegd: zij moeten zich inschrijven op de reguliere wachtlijst en zijn voor twintig of dertig of veertig jaar afhankelijk van de interpretatie van wat de komende jaren zal gebeuren met het oog op het geven van meer middelen voor scholenbouw. Zo lang wachten, laat ons eerlijk zijn: dat kan niet.

Minister, ik kan er alle begrip voor opbrengen dat u vandaag niet kunt zeggen dat dit ten aanzien van alle dossiers uw engagement is. Maar ik pleit er toch heel sterk voor dat u minstens het engagement aangaat om dit verder te onderzoeken en om naar redelijke oplossingen te zoeken, ook voor die dossiers die boven de 125.000 euro uitkomen of niet kunnen worden herleid tot dat bedrag.

Minister Pascal Smet: Ik wil alles onderzoeken, maar ik kan niet beloven dat we iets zullen vinden.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik ben al tevreden dat de minister zegt dat hij daarover opnieuw een gesprek wil aangaan. Voorzitter, u begrijpt dat we te gelegener tijd de minister zullen bedanken of verder zullen ondervragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpak van de sanering van bodemverontreiniging van schoolterreinen - 1441 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, wij hebben in Vlaanderen een aantal gebieden waar men te maken heeft met bodemverontreiniging van schoolterreinen en met vervuiling met zware metalen, zoals cadmium, lood, nikkel en chroom. Nogal wat scholen zijn daardoor getroffen. Het gaat om verschillende regio's in Vlaanderen: de Noorderkempen, de Kempen en een deel van Limburg.

Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie en het lokaal gezondheidsoverleg hebben bij scholen in vervuilde gebieden een bevraging gedaan over de manier waarop zij daarmee omgaan. Daaruit blijkt dat scholen bijkomende maatregelen nemen.

Uit een enquête blijkt dat het belangrijk is dat basisscholen werk maken van een duidelijk beleid om met het probleem om te gaan. Het instituut heeft aan de scholen een aantal voorstellen gedaan over op welke manier zij daar het best mee omgaan. Dat vraagt extra inspanningen van het volledige team, ook van het personeel en van de ouders. Die moeten, om daarop het juiste antwoord te bieden, goed geïnformeerd zijn en een aantal afspraken naleven. Scholen die daarmee worden geconfronteerd, doen inspanningen. Maar dat volstaat niet. Het instituut vraagt dat zij meer doen dan wat vandaag al gebeurt, maar de scholen repliceren dat Vlaanderen bij de subsidiëring geen rekening houdt met die specifieke problemen.

Ik geef een voorbeeld. Het instituut stelt dat dagelijks met water moet worden geïmpregneerd. Er is echter geen enkele school in Vlaanderen waar men dagelijks alle ruimten met water impregneert, hoewel het in de betrokken gebieden voor de gezondheid nodig is. De scholen stellen dat zij daar de middelen niet voor hebben. Het is ook belangrijk dat op verschillende momenten van de dag de kinderen wordt gevraagd om de handen te wassen. Dat vereist voldoende sanitaire installaties om toe te staan dat de kinderen met zijn allen in een kort tijdsbestek de handen kunnen wassen. Scholen stellen dat het niet vanzelfsprekend is om in die infrastructuur te voorzien.

In de beleidsbrief Onderwijs 2011-2012 schrijft u dat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) tegen 2036 alle risico's door historische bodemverontreiniging in Vlaanderen weg wil nemen. Alle inrichtende machten in Vlaanderen zouden in het najaar 2011 een enquêteformulier met bijhorende toelichting ontvangen hebben.

“Tegen het eind van het jaar kan dan op basis van de gegevens uit de enquête een eerste globale schatting van de saneringskosten worden opgemaakt. In sommige gevallen kunnen de saneringskosten in de reguliere werking van OVAM worden opgenomen. Dat is het geval voor scholen die geen schuld aan de vervuiling hebben.

In andere gevallen vallen de kosten buiten de reguliere werking van OVAM en ook buiten het werkingsgebied van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) dat voor de subsidiëring van gebouwen – de nieuwbouw, de verbouwing en de aankoop – instaat, maar niet van gronden. De financiële omvang van de saneringsoperatie zal na verwerking van de enquêtegegevens worden becijferd. En op basis van deze financiële berekening, de investeringsplanning van de scholen en de milieu-urgentie zal begin 2012 een programmatische aanpak voor de sanering van bodemverontreiniging van schoolterreinen voorgesteld worden.”

Scholen die met die vervuiling worden geconfronteerd, liggen van het probleem wakker. Ik wil u daarover dus enkele vragen voorleggen. Wat is de stand van zaken van de enquête bij de inrichtende machten? Wat zijn de resultaten? Is er een zicht op de globale saneringskosten? Wat zijn de verdere plannen om de verontreinigde schoolterreinen te saneren? Welke maatregelen overweegt u om ondertussen de scholen op zwaar verontreinigde sites financieel te ondersteunen, ook wat betreft hun preventieve maatregelen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij heel graag aan. Bij de bespreking van de beleidsbrief stelde ik u daarover ook al een vraag, naast een vraag om uitleg in de commissie. Ook minister Schauvliege ondervroeg ik, want u had naar haar verwezen. In uw antwoord op mijn vraag van 7 september 2010 stelde u het volgende: "Er is wel het voornemen om de aard van de kosten te inventariseren en daarbij een kostenraming op te stellen, naast een prioriteitstelling op basis van investeringsplanning en milieu-urgentie, aandacht voor preventie, de mogelijkheid tot ambtshalve tussenkomst in de bodemsanering zodat eventuele kosten inzake bodemsanering geen belemmering vormen voor het uitvoeren van infrastructuurwerken en de sensibilisering van actoren met betrekking tot de problematiek van de bodemverontreiniging."

U zei ook nog dat er "zeer binnenkort twee werkgroepen opgericht worden, met name AGION-onderwijsveld-OVAM en GO-OVAM met als opdracht de individuele begeleiding van de projecten met een bodemproblematiek (...) en de opmaak van een voorstel van programmatische aanpak tegen eind 2011". Dat zei u in uw antwoord op mijn vraag van 7 september 2010. Uiteraard zal ik zeer geïnteresseerd luisteren naar wat u hebt te zeggen over de voortgang van dit dossier.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik sluit mij graag aan. Ik kom uit dezelfde streek als mevrouw Helsen, en het probleem is ons goed bekend. Spijtig genoeg heb ik in het verleden een leerling weten overlijden, en het was de derde leerling uit dezelfde basisschool van Olen die ziek was geworden. Dat vergeet men nooit. Ik hoop dus dat die bodemverontreiniging op een adequate manier kan worden aangepakt.

De vragen van mevrouw Helsen zijn ook de mijne. Ik heb nog een extra vraag. Wat is de rol van de schoolbesturen en van de gemeentebesturen? Welke timing hanteert u? Al kan ik mij indenken dat u dat vandaag nog niet weet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, gezien de omvang van het probleem vind ik dat de timing waarvan sprake in de vraag van mevrouw Helsen tamelijk irreëel is, want men wil pas tegen 2016 de risico's van historische bodemverontreiniging in Vlaanderen wegnemen. Een gedeelte van de kosten zal door OVAM worden gedragen. In hoeverre, minister, worden schoolterreinen als prioritair behandeld door OVAM? Daar is toch een concentratie van jonge kinderen. Of kunt u erop aandringen dat die prioritair worden behandeld?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de problematiek van de zware metalen in de Noorderkempen en de enquête naar bodemvervuiling die eind vorig jaar bij de inrichtende machten werd gevoerd.

De problematiek van de zware metalen in de Noorderkempen is een gekende problematiek waar OVAM in het verleden al aan heeft gewerkt, in samenspraak met Umicore. Het Vlaams Instituut heeft inderdaad voorstellen gedaan om in de betreffende regio op een preventieve wijze het contact met zware metalen zo veel mogelijk te beperken. Het gaat minder om infrastructurele maatregelen, dan wel om een gepast beleid van handen wassen, vaak met water poetsen enzovoort. De sanitaire investeringen die hiervoor nodig zouden zijn, worden door AGION gesubsidieerd.

De eind 2011 gevoerde enquête naar potentiële bodemverontreiniging op schoolterreinen in heel Vlaanderen staat daar los van. Dat initiatief past in het beleid van OVAM om sector per sector over te gaan tot een aanpak van bodemverontreiniging in heel Vlaanderen. Voor de schoolterreinen werkt OVAM samen met AGION. De vermelde enquête werd door beide administraties samen opgemaakt.

Voor de resultaten van de enquête is het nog wat te vroeg. Momenteel worden die nog verwerkt, omdat de respons vanuit de scholen langer op zich liet wachten dan initieel ingeschat. De bedoeling van de enquête is om een beeld te krijgen van de omvang van de potentiële vervuiling van schoolterreinen. Op basis van deze resultaten zal worden bepaald welke volgende stappen nodig zijn, om een nog fijner beeld te krijgen van de precieze vervuiling en een planning van de saneringsoperatie op te stellen.

Het is duidelijk dat de saneringskosten buiten de reguliere werking van AGION vallen en het kan niet de bedoeling zijn hiervoor het budget voor scholenbouw aan te spreken. Er zullen dus afspraken moeten worden gemaakt over hoe en door wie de saneringskosten zullen worden gedragen, maar zolang we geen ramingsbedrag kennen, heeft het geen zin hierover te speculeren of gesprekken te voeren. We moeten eerst wachten op de resultaten van de enquête en ik hoop dat die zo snel mogelijk komen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, voor het preventieve luik stelt u dat AGION de sanitaire installaties in scholen subsidieert en dat dat geen probleem mag betekenen voor de scholen. Nu, de scholen wijzen erop dat het niet enkel gaat over extra infrastructuur, maar bijvoorbeeld ook over poetspersoneel. Het Vlaams Instituut stelt dat het weinig zin heeft om slechts één of twee keer per week de school te reinigen. Dat moet dagelijks gebeuren, omdat er anders toch wel risico's zijn. Scholen zeggen dat ze daarvoor eigenlijk de middelen niet hebben. Kan Vlaanderen niet bekijken hoe we kunnen differentiëren voor scholen, met betrekking tot al die cruciale maatregelen naast het infrastructurele aspect? We moeten ons realiseren dat deze scholen bijkomende maatregelen moeten nemen in het belang van de gezondheid van kinderen. Daar staan we allemaal achter. Maar we mogen de scholen niet in de problemen brengen om dat te realiseren. Wat is er mogelijk zodat de scholen die preventieve maatregelen ten volle kunnen waarmaken?

We zullen moeten wachten tot de resultaten van het onderzoek volledig zijn verwerkt, om een zicht te krijgen op de kosten. U zegt duidelijk dat het niet de bedoeling kan zijn om de middelen voor scholenbouw te verminderen. Het is belangrijk dat er voldoende middelen beschikbaar blijven, want de problematiek is groot. Ik hoop toch dat de Vlaamse Regering middelen uittrekt voor de saneringskosten van die scholen. We moeten dat zo spoedig mogelijk aanpakken.

Minister Pascal Smet: Ik laat dat nakijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de mogelijke stopzetting van de publiek-private samenwerking inzake scholenbouw - 1287 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord. Mevrouw Van Steenberge, u opent de vergadering met een interpellatie en sluit ze met een vraag om uitleg.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Dank u wel, voorzitter, ik open en ik sluit, dat klinkt meer als een mossel, maar dat ben ik toch niet, hoor. Dat klinkt zo raar. *(Gelach)*

Minister, mijn vraag, die eerst een interpellatie was, heb ik ingediend na de uitspraak van minister-president Peeters op 14 februari 2012, al meer dan een maand geleden, in de commissie Financiën. Daaruit bleek toch dat de financiering van nieuwe scholen in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid niet meer zal gebeuren via publiek-private samenwerking (pps).

Op 10 juni 2010 viel er een definitieve beslissing over de bouw van nieuwe schoolgebouwen in Vlaanderen, hoewel het pps-project voor scholenbouw reeds in 2008 op kruissnelheid had

moeten zijn. De vennootschap ‘DBFM Scholen van Morgen’ (Design, Build, Finance, Maintain) kreeg de opdracht om tegen 2016 over heel Vlaanderen ongeveer 200 schoolgebouwen te ontwerpen, te financieren, te bouwen en te onderhouden, en dat voor een totale projectwaarde van 1 miljard euro.

Iedereen kent de achtergrond, ik wilde mijn vraag, die als interpellatie was bedoeld, een beetje stofferen. Ten behoeve van het verslag zal ik die toch maar voorlezen.

DBFM zou de gebouwen gedurende 30 jaar ter beschikking stellen van de scholen die in ruil een beschikkingsvergoeding betalen. Daarna zouden ze eigendom worden van de inrichtende macht van de scholen. In een eerste ronde sloot Vlaanderen op die manier reeds 150 voorcontracten af, goed voor tweehonderd schoolgebouwen. De impact op de Vlaamse begroting bedraagt 100 miljoen euro per jaar, de Vlaamse Regering keert dit bedrag jaarlijks uit aan de scholen om de beschikbaarheidsvergoeding te kunnen betalen.

De financiering van de Vlaamse scholenbouw baart echter ook Europa zorgen. Dit kwam al een paar keer aan bod in de commissie en zelfs in de plenaire vergadering. De vraag is of de DBFM-constructie buiten de begroting mag blijven of niet. Hiervoor zou Eurostat advies uitbrengen. In de wandelgangen wordt gezegd dat Eurostat nooit zal aanvaarden dat de DBFM-constructie uit de begroting blijft omdat het risico niet groot genoeg is voor de privépartner.

Van de tweehonderd geplande schoolgebouwen werd er tot op heden echter nog geen enkel gerealiseerd. Volgens de minister-president is de vertraging te wijten aan de financiële crisis, maar dat weerhield de Vlaamse Regering er niet van om deze legislatuur nog een tweede inhaalronde te organiseren. In de plenaire vergadering van 16 juni, maar ook op 1 juli 2010, antwoordde u op een interpellatie van mezelf over de scholenbouwproblematiek in Vlaanderen – voor de volledigheid wil ik opmerken dat de meeste vragen over deze problematiek van de heer De Meyer komen – dat de toenmalige pps-operatie zou worden geëvalueerd en dat uit deze evaluatie de nodige lessen zouden worden getrokken met het oog op een volgende pps-operatie.

Op dat moment was reeds vanuit verschillende hoeken te horen dat de bijkomende inhaaloperatie best geen kopie zou worden van de toenmalige pps-constructie omdat die te log en te complex is. Het zou beter zijn om kleinschalige, lokale projecten te laten ontwikkelen.

Op 28 oktober 2011 heeft minister-president Peeters in de commissie Financiën nogmaals gesteld, in antwoord op een vraag van de heer De Meyer over de alternatieve financiering in het algemeen: “De afweging om te investeren in bijvoorbeeld schoolinfrastructuur, namelijk versnelde renovatie en nieuwbouw voor de scholen, is pps, en een snellere uitvoering, een element. Ook in de vorige legislatuur is er veel energie in gestoken. Bij de start van deze legislatuur was de cruciale vraag ermee door te gaan of niet. Na zorgvuldige beraadslaging en contactname met de scholengemeenschap die vroeg om ermee door te gaan, is er effectief doorgegaan.” In oktober was de minister-president dus nog niet erg duidelijk, hij liet nog uitschijnen dat er een nieuwe ronde zou zijn op basis van pps.

In februari zei hij: “Om de scholeninfrastructuur te renoveren, gaat het systeem van pps niet snel genoeg. Ik denk niet dat we een tweede ronde op dezelfde manier gaan organiseren”. Niemand van de meerderheid lijkt vandaag nog te geloven in een bijkomende inhaalronde via het pps-systeem. Het is misschien geen kwestie van geloven, niemand wil het doen.

Minister, wat is uw reactie van minister Smet op de uitspraken van de minister-president in de commissie Financiën van 14 februari 2012 met betrekking tot het pps-systeem inzake scholenbouw?

Als de tweede inhaalronde niet via pps zal worden georganiseerd, hoe zal die dan wel gefinancierd worden? We zijn nog niet eens aan de bouw van de eerste school begonnen op basis van de eerste pps-constructie. Uit de antwoorden van de minister-president leid ik af dat er 25 procent minder zal worden gerealiseerd.

Is het definitieve advies van Eurostat over de vraag of de DBFM-constructie buiten de begroting mag blijven of niet, intussen binnengekomen? Zo ja, wat was de conclusie? Zo nee, wanneer wordt het advies verwacht? Kan het zijn dat de Vlaamse Regering reeds op de hoogte is van het advies van Eurostat en dat men de uitspraken van de minister-president over het pps-systeem inzake scholenbouw daarom in dit kader moet plaatsen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, ik vraag vooral het woord om heel duidelijk te zeggen dat ik de minister-president toch anders begrepen heb dan hij hier geciteerd wordt door onze collega. Ik was aanwezig in de commissie Algemeen Beleid. Wat ik de minister-president heb horen zeggen over scholenbouw, is eigenlijk hetzelfde als wat ik de minister van Onderwijs hier al meermaals heb horen zeggen. Hij is zich bewust van de problematiek, hij stelt dat publiek-privaat samenwerken ook in de toekomst kansen moet krijgen, maar dat de formule van de grootschalige DBFM zoals die hier gebruikt is, vermoedelijk niet de wenselijke formule voor de toekomst is. Zo heb ik het antwoord van de minister-president begrepen. Ik vermoed dat de collega's die aanwezig waren, dit, over alle fracties heen, op dezelfde manier begrepen hebben. *(Opmerkingen van mevrouw Gerda Van Steenberge)*

Minister, ik wil me ook even aansluiten bij de gesprekken over het ESR-advies. Ik heb daar al een paar keer een vraag over gesteld aan minister Muyters. In zijn laatste antwoord, maar dat is ondertussen ook al weer van een aantal weken geleden, zei hij dat hij het eerstdaags verwachtte, dat hij er dan mee naar de regering zou gaan en dat het dan aan u zou zijn om een voorstel te doen aan de regering. Is er ondertussen vooruitgang geboekt of niet?

Een derde element dat ik ter sprake wil brengen, is een groot probleem. Het dateert niet van vandaag of van gisteren. Het is niet het probleem van deze Vlaamse Regering. Het is een probleem dat al meerdere legislaturen bestaat. Er is een immens tekort aan middelen voor scholenbouw. Dat geldt misschien nog het meest voor de reguliere scholenbouw.

Ik heb daarnet een vraag om uitleg over de procedure voor rationeel energieverbruik (REG) gesteld en over de opvolging door middel van overgangsmaatregelen. De minister zal terecht opmerken dat er nog andere zorgen zijn. Niettegenstaande de reeds geleverde inspanningen, worden de capaciteitsproblemen niet geringer. De wachtlijst groeit aan.

Ik verwijs even naar de bespreking die we in het begin van het werkjaar en naar aanleiding van de begroting hebben gevoerd. Een interpellatie over dit onderwerp is gevolgd door een motie waarin we de Vlaamse Regering hebben gevraagd bijzondere aandacht aan deze problematiek te schenken bij de aanpassing van de begroting.

Dat lijkt me absoluut noodzakelijk voor ons onderwijs. Daarnaast zouden bijkomende middelen voor de scholenbouw ook voor onze economie een opportuniteit kunnen vormen. Het kan een interessant denkspoor zijn om de economie en dan zeker de bouwnijverheid aan te zwengelen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, aangezien ik me grotendeels bij de reeds gestelde vragen kan aansluiten, zal ik het kort houden.

Mijn fractieleider heeft die commissievergadering bijgewoond. We hadden ook begrepen dat de nieuwe werkwijze niet met behulp van de huidige pps-formule zou verlopen. We hadden begrepen dat de Vlaamse Regering enigszins op die pps-constructie wilde terugkomen.

Volgens ons kan een meer individuele aanpak op maat van lokale situaties een antwoord op de meer gedifferentieerde nood aan ondersteuning bieden. Dat lijkt ons een interessant denkspoor om te onderzoeken. Als ik me niet vergis, heeft de minister die mogelijkheid in het verleden al een aantal keren geopperd. Ik wil hem dan ook vragen of de Vlaamse Regering dit denkspoor al verder heeft onderzocht. Heeft dit eventueel al resultaten opgeleverd? Is hier al enige richting aan gegeven?

In het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting staat dat het raadzaam is het Vlaams Parlement over de evolutie van dit dossier te informeren. Om die reden ben ik dan ook benieuwd naar het antwoord van de minister.

Het gaat me niet enkel om de stand van zaken in verband met de huidige constructie of om het nakend advies van Eurostat. Het gaat zeker ook om de richting die de Vlaamse Regering wil inslaan om de inhaalbeweging verder vorm te geven. We hopen dat dit geen stap achteruit hoeft te zijn.

De inhaalbeweging beoogt een renovatie of vernieuwing van het gebouwenpatrimonium. Ik denk dat we daarnaast ook veel aandacht moeten schenken aan een verdere capaciteitsuitbreiding. Dat zal misschien zelfs bijkomende middelen vergen. Ik weet dat het bijzonder heikel is dit in de huidige omstandigheden naar voren te brengen. Volgens mij beseft iedereen echter dat we op dit vlak voor een gigantische maatschappelijke uitdaging staan.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik moet eigenlijk niet reageren op wat de minister-president heeft verklaard. Zoals de heer De Meyer al heeft opgemerkt, heeft hij net hetzelfde gezegd als ik. Het lijkt me in elk geval een wijze uitspraak. Dit is de les die we uit de huidige pps-formule moeten leren: het duurt heel lang en het is een heel ingewikkelde constructie. We zijn dat trouwens nog aan het afronden. Daar concentreren we ons momenteel op.

Er is nog geen definitief advies van Eurostat.

De heer Boudewijn Bouckaert: Als ik het goed begrijp, is er geen sprake van een principiële afwijzing van de pps-formule.

Minister Pascal Smet: Er zijn een aantal opmerkingen gemaakt. De Vlaamse overheid heeft nu de kans op die opmerkingen te reageren. We bevinden ons in de normale procedure. Er is nog geen definitief advies over de DBFM-constructie die voor de scholenbouw is opgezet.

De minister-president en ik hebben al eerder verklaard dat we hier lessen uit moeten trekken. We zullen in de toekomst op een andere manier voor bijkomende scholenbouw moeten zorgen. We denken momenteel na over manieren waarop we dit kunnen doen.

We hebben op dat vlak nog niet veel nieuwe inzichten verworven. Er is een uitzondering, die we hier overigens al eerder hebben besproken. We hebben het stadsbestuur van Antwerpen gevraagd samen met vertegenwoordigers van mijn kabinet, de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) te onderzoeken of in samenwerking met het Antwerps autonoom gemeentebedrijf Vastgoed en Stadsprojecten voor Antwerpen (VESPA) eventueel scholen voor alle scholennetten kunnen worden gebouwd. Op die manier zouden we dan gebouwen ter beschikking van scholen kunnen stellen. Dat is een ander denkspoor. Dit zou een kleinschalige vorm van pps kunnen zijn. Misschien zijn er nog andere vormen. Als het daar kan, kunnen we dat elders kopiëren. De komende maanden zullen we dus nog andere denksporen onderzoeken.

Ik deel de analyse van de heer De Meyer en anderen dat er absoluut nood is aan bijkomende investeringen in schoolgebouwen. Dat is hoofdzakelijk een zaak waarover toekomstige Vlaamse regeringen zich zullen moeten buigen. Wanneer toekomstige meerderheden worden gevormd, kunnen de betrokkenen hier best veel aandacht aan schenken.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik ben blij dat u duidelijkheid hebt verschaft. Het antwoord van de minister-president is hetzelfde als het antwoord dat u ons al die tijd al hebt gegeven.

Ik geef toe dat ik die vergadering van de commissie Financiën niet heb bijgewoond. Ik kan mezelf niet in duizend mootjes hakken. Ik heb in de krant echter de volgende zin gelezen:

“Om de schoolinfrastructuur te renoveren, gaat het systeem van pps niet snel genoeg. Ik denk niet dat we een tweede ronde op dezelfde manier gaan organiseren.” Dit kan eigenlijk op twee manieren worden opgevat. De woorden “op dezelfde manier” kunnen op pps of op DBFM slaan. Dat is de reden waarom ik deze vraag om uitleg heb ingediend.

Zoals anderen al hebben gesteld, is dit een belangrijk dossier. Ik zal dan ook van nabij blijven opvolgen of er schot in de zaak komt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik heb met veel aandacht naar het antwoord van de minister geluisterd. Met uitzondering van zijn laatste zinsneden kan ik hem volgen. Volgens de minister is dit iets voor volgende regeringen en onderhandelingsrondes. Ik vind dat hij nog voor deze legislatuur iets ambitieuzer mag zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■